

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Het zoekingsrecht en de aantastingen van de onschendbaarheid van de woning

Rede uitgesproken door de Heer C. VANHOUDT, Eerste-Advokaat-generaal bij het Hof van Beroep te Gent, op de plechtige openingszitting van het Hof op 1 september 1959.

Mijnheer de Eerste-Voorzitter,
Mijne Heren,

Op 1 oktober 1896 hield vóór Uw Hof een van onze eminente voorgangers, Procureur-generaal ridder Hynderick de Theulegoet, de openingsrede die als titel droeg « Des perquisitions et des saisies en matière répressive » (1).

Ik hoop dat U het mij niet euvel zult nemen een onderwerp gekozen te hebben, namelijk « Het zoekingsrecht en de aantastingen van de onschendbaarheid van de woning », waarvan de grondbeginselen en de fundamentele wetsbepalingen grotendeels dezelfde zijn gebleven.

De principiële waarborging van de onschendbaarheid der woning was toen, en is nu, plechtig verkondigd door het ongewijzigd artikel 10 van onze Grondwet van 1831.

De huiszoekingen kunnen, om toegelaten te zijn, slechts plaatsgrijpen overeenkomstig lid 2 van hetzelfde artikel 10, in de gevallen door de wet voorzien en op de wijze door de wet voorgeschreven. Ook de traditionele gevallen zijn terug te vinden in meestal onveranderd gebleven wetteksten, zoals de Franse Constitutie van 22 frimaire jaar VIII, nopens het principiële verbod van nachtelijke huiszoekingen, het decreet van 22 juli 1791 betreffende de inrichting van de gemeentelijke en correctionele politie, dat het betreden regelt, van plaatsen toegankelijk voor het publiek (2), terwijl de vormen en formaliteiten van de huiszoekingen in geval van ontdekking op heterdaad en van de overige gevallen, ongewijzigd blijven in het verouderd doch steeds vigerend Wetboek van Strafvordering, dagtekenend van 1808.

Wat echter wél veranderd is sinds er, op één maand na, 63 jaren verlopen zijn, is de sociaal-economische structuur van de maatschappij waarin we thans leven, en die noodzakelijk haar determinerende invloed heeft laten gelden op het recht en de rechtsuitlegging die bij ons ten huidige dage in voege zijn.

Van de manchesteriaanse sociaal-economische

structuur van de 19e eeuw zijn we geleidelijk en bijna ongemerkt overgeschakeld naar een stelsel van grotendeels geleide economie, van actieve sociale tussenkomst vanwege de staatsorganen, hetgeen noodzakelijk de uitoefening van het controlerecht vanwege de staatsinstanties aanzienlijk heeft doen toenemen. Vandaar het ontstaan van een dagelijks groeiende reglementaire wetgeving met bindend karakter en gepaard met strafrechtelijk-gesancioneerde inbreuken (3) (4). Toezichtsmaatregelen worden onontbeerlijk geacht om deze inbreuken op te sporen en, zo mogelijk, te voorkomen, ten einde er de doeltreffende werking van te verzekeren.

Het geheel van deze wetgeving van sociaal-economische aard, houdende regeling van de uitoefening van verscheidene professionele bedrijvigheden, toezicht op handel en nijverheid, op de arbeidsvoorwaarden, geheel de sociale wetgeving alsmede verscheidene wetten van fiscale aard en politieel toezicht, heeft dan ook onvermijdelijk tot gevolg gehad dat de individuele vrijheid in zekere mate werd beperkt, en de onschendbaarheid van de woning, in de brede zin van het woord, op steeds talrijker wijzen aangetast.

Dit geschiedt ingevolge het grondwettelijk gebod vervat in lid 2 van artikel 10 van de Grondwet door middel van een zeer verscheidene en recente wetgeving.

Opvallend is het steeds aangroeiend beeld van de opsomming van deze wettelijke uitzonderingen op de onschendbaarheid van de woning, beeld dat men terugvindt onder vorm van referentielijsten in de laatste uitgave van de zeer onlangs verschenen Wetboeken (5) (6) (7) (8).

Merkwaardig is het eveneens dat deze soort administratieve huiszoekingen, die zich steeds vermenigvuldigen, niet zozeer het traditioneel doeleinde van een huiszoeking beogen, namelijk het opsporen en in beslag nemen van schuldbewijzen en stukken tot overtuiging dienend naar aanleiding van een vooraf ge-

pleegde misdaad of wanbedrijf, doch dikwijls, wellicht meestal, een controlerend, opsporend en zelfs preventief karakter vertonen.

Daarbij dient bedacht te worden dat deze diverse wetgevingen vaak een eigen regime van pleegvormen inrichten waardoor de huiszoekingsstechniek en de beoordeling van de wettelijkheid ervan voor de rechts-onderhorigen een spijtige en verwarringstichtende verscheidenheid vertonen.

Dit is des te meer te betreuren daar het initiatief en de uitvoering van deze soort huiszoekingen meestal geschieden buiten de onderzoeksrechters om, door agenten van de administratie zodat hier in grote mate (9) de traditionele waarborg ontbreekt van het initiatief, de beslissing en de verantwoordelijkheid genomen door een onafhankelijke en gespecialiseerde rechter in het beproefd kader van het Wetboek van Strafvordering.

Er heeft zich op dit stuk een onbetwistbare evolutie voorgedaan waarbij een onderzoek naar de betekenis en de draagwijdte ervan de moeite loont. Hier-voor kan bovenvermelde openingsrede, die dagtekent van meer dan een halve eeuw geleden, een dankbare basis tot vergelijking uitmaken.

Daarenboven is het mij gebleken dat al de doctrinale begripsomschrijvingen inzake het zoekingsrecht en de huiszoeking niet steeds ongewijzigd zijn gebleven en dat zij, naar mijn bescheiden mening althans, vatbaar zijn voor een zekere opklaring, terwijl de jurisprudentiële oplossingen gegeven aan bepaalde problemen, die zich in de loop der laatste tijden, aan de hoven en rechtbanken hebben gesteld, evenmin onveranderd zijn gebleven.

* * *

Twee der fundamentele begripsomschrijvingen die vatbaar zijn voor opklaring lijken mij respectievelijk deze van de *zoeking* — la perquisition, afstammend van het Latijnse «perquirere», nauwkeurig en grondig zoeken — en deze van de *huiszoeking*, la visite domiciliaire, die, het woord zegt het, de *speciale* zoeking is uitgevoerd in het huis, in de woning van een rechtsonderhorige.

Deze twee uitdrukkingen zonder het nodige onderscheid de een voor de andere als synoniemen gebruiken (10) (11) (12) of aan het woord «zoeking» een brede en een enge betekenis geven (13) (14), lijkt mij niet alleen een blijk van onvaste terminologie, doch is van zulke aard dat het een spijtige en naar mijn mening verdragende verwarring kan stichten nopens de juridische inhoud van het begrip en dienvolgens nopens de al dan niet voorhanden zijnde aantasting van de onschendbaarheid van de woning.

De *zoeking* is in werkelijkheid een van de gewone middelen aangewend tot het vervullen van de algemene opdracht aan de gerechtelijke politie, door artikel 8 van het Wetboek van Strafvordering opgelegd om de misdrijven op te sporen en de bewijzen ervan in te zamelen (15) (16).

Met als normaal doel de inbeslagneming van dienstige voorwerpen na grondig onderzoek, verschilt de eigenlijke zoeking van de meer oppervlakkige en meestal voorafgaande onderzoeksmaatregel van het *bezoek aan de plaats van het misdrijf* met als hoofddoel het louter vaststellen van het voorwerp van het misdrijf, van zijn toestand en van de gesteldheid der plaats (17) (18).

De zoeking kan aangewend worden op verschillende wijzen, in openbare plaatsen, in openbare gebouwen of gebouwen die niet tot woning dienen, en hier

situeert zich het uitgebreid domein van de reeds aangestipte administratieve zoekingen of schouwingen krachtens de reglementaire wetgevingen. De zoeking kan uitgevoerd worden in niet tot woning dienende boten, in voertuigen en autovoertuigen.

De zoeking kan insgelijks ten opzichte van de *persoon* uitgevoerd worden. Onder deze soort zoekingen zijn te rangschikken de *zoekingen op de persoon zelf*, zoals de vinger- of voetafdrukken, het nagaan of er een uitwendige verse wonde of bloed onder de nagels zichtbaar is, en dit in zover het niet gaat om een eigenlijk lichamelijk onderzoek dat de eerbaarheid zou kunnen kwetsen en dat geregeld is door het speciale regime van artikel 25 van de wet van 25 april 1874 (19).

Anderzijds kan de zoeking op de persoon gericht zijn, op het onderzoek hetzij van de klederen en ondergoed zelf zoals de opsporing van verdachte vlekken, hetzij door aftasting of fouillering d.i. het nagaan of er in of onder de klederen geen voorwerpen verborgen zijn in verband met vermoede misdrijven (20) (21).

Wanneer echter de zoeking dient uitgevoerd te worden in een «woning», als het dienvolgens gaat om een «huiszoeking», d.i. het binnendringen, zelfs tegen de wil in van de bewoners, in een private woongelegenheid, met het oog op de inbeslagneming van voorwerpen in verband met gepleegde misdrijven, dan stuit de opsporingstaak van de bevoegde overheid, onontbeerlijk tot handhaving van de openbare rust, op de grondwettelijke waarborging van de onschendbaarheid van de woning, of van het huisrecht naar Noordnederlandse terminologie (22).

Het principe van deze onschendbaarheid is de algemene regel die zich gebiedend opdringt ten opzichte van elkeen en in elk geval.

De onontbeerlijke aantastingen van deze onschendbaarheid — zonder welke de misdrijven niet zouden kunnen opgespoord worden noch de openbare rust verzekerd — gelden dan ook als uitzonderingen op de algemene regel en dienen op beperkte wijze te worden uitgelegd (23). Wordt er buiten het geval, buiten het kader van de wettelijk voorziene uitzondering gegaan, worden de wettelijk voorgeschreven vormen niet nageleefd, dan vervalt men in een onwettelijke en wederrechtelijke huiszoeking (24).

Het recht op de onschendbaarheid van de woning, is in werkelijkheid een bijzonder aspect van de waarborging van de individuele vrijheid (25) (26). Zonder gewaarborgde bescherming van het eigen tehuis, waar de menselijke persoonlijkheid zich vrij kan ontplooien, kan er moeilijk sprake zijn van gewaarborgde individuele vrijheid. Deze twee complementaire rechten en vrijheden hebben zich dan ook parallel ontwikkeld, waarbij de ene een voortzetting is van de andere.

De onschendbaarheid van de woning berust in ons land op een oude traditie die terug te vinden is onder de vorm van verbodsbepalingen in vrijheden en keuren destijds aan onze steden verleend (27) (28) (29) (30) (31). In algemene regel kon een huiszoeking slechts geschieden in repressieve zaken mits voorafgaande toelating van een rechtsmacht of uitgevoerd in tegenwoordigheid van de burgemeester of twee schepenen (32).

Het principe zelf, naar de moderne betekenis van de onschendbaarheid van de woning, dagtekent echter van de Franse Revolutie van 1789. Het vloeit voort uit artikel 7 van de Déclaration des Droits de l'homme, die de individuele vrijheid plechtig waarborgt en

werd als afzonderlijk recht door de opeenvolgende Franse Grondwetten verkondigd: de eerste maal door de Conventie bij de Grondwet van het jaar III, artikel 359... «la maison de chaque citoyen est un asile inviolable»...; vervolgens in bijna soortgelijke bewoordingen door de Franse Grondwet van 22 frimaire jaar VIII, art. 76, wetsbepaling die geacht wordt nog bij ons van kracht te zijn en waarover ik dadelijk toch een paar bedenkingen zal laten gelden; «la maison de toute personne habitant le territoire français est un asile inviolable. Pendant la nuit nul n'a le droit d'y entrer que dans le cas d'incendie, d'inondation et de réclamations venant de l'intérieur de la maison. Pendant le jour on peut y entrer pour un objet spécial déterminé ou par une loi ou par un ordre émané d'une autorité publique.»

De Nederlandse Grondwet van 1815, bij ons te dien tijde toepasselijk, in haar huidige artikel 165, praefigureert het artikel 10 van onze eigen Grondwet van 1831 door te verklaren dat: «Niemand mag in de woning van een ingezeten, zijns ondanks, treden, dan op last van een magt, daartoe door de wet bevoegd verklaard, en volgens de vormen daarbij bepaald.»

Artikel 10 onzer Grondwet van 1831 heeft zich niet enkel ongewijzigd gehandhaafd; het beheerst steeds op dit stuk ons positief recht en dwingt zowel de wetgever bij het invoeren van nieuwe wetten als de rechter bij de beoordeling van het al dan niet wettelijk zijn van een uitgevoerde huiszoeking, er rekening mede te houden.

Het principe van de onschendbaarheid van de woning wordt door de meeste wetgevingen op gelijkaardige wijze beschermd en werd op het internationale plan erkend door de *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens* van 10 december 1948 (33) luidend als volgt: «Niemand zal het voorwerp zijn van willekeurige inmengingen in zijn privaat leven, zijn familie, zijn woning of zijn briefwisseling, noch van een aanslag op zijn eer en zijn faam. Eenieder heeft recht op de bescherming van de wet tegen dergelijke inmengingen en aanslagen.

Artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend te Rome op 4 november 1950, en wegens de goedkeuring door de Belgische wet van 13 mei 1955 deel uitmakend van ons positief recht, verkondigt eens te meer plechtig dat «Eenieder recht heeft op eerbiediging van zijn privé leven, zijn gezinsleven, zijn huis en zijn briefwisseling» (34).

De recente ontwikkeling van de internationale of supranationale publiekrechtelijke instellingen hebben daarenboven ten gevolge gehad op het nationaal grondgebied van de toetredende staten, nieuwe (35) volstrekte immuniteiten te doen ontstaan ten voordele van de gebouwen waar de hoofd- of bijzetel van dergelijke organismen gevestigd zijn.

Dit is het geval voor de gebouwen, die vrijgesteld zijn van zoeking, op het grondgebied der deelnemende staten, terwijl het archief onschendbaar wordt verklaard, voor de Europese Gemeenschap van Kolen en Staal (36), voor de lokalen en gebouwen van de Raad van Europa (37), van de Verenigde Naties (38), van de Gespecialiseerde Organisaties van de Verenigde Naties, zoals de UNESCO (39), van de gebouwen van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (40), van de Europese Organisatie van economische coöperatie (41) en de Westeuropese Unie (42), ook alle goedgekeurd door Belgische wetten met de daaruit bindende kracht voor ons positief Belgisch recht.

* * *

Bij de ontleding van de juridische inhoud van de begripsomschrijving huiszoeking, heeft de juiste betekenis en draagwijdte van het gebruikte woord «woning», doorslaggevend als criterium, het meest aanleiding gegeven tot betwisting en moeilijkheden.

In de historisch eerste formulering van de onschendbaarheid van de woning, namelijk in de zo juist vermelde Grondwet van het jaar III, artikel 359, is er sprake van «la maison de chaque citoyen...» De Grondwet van 22 frimaire jaar VIII, artikel 76, bezigt dezelfde terminologie: «La maison de toute personne...»

Onze Grondwet in de originele Franse tekst spreekt minder juist van «le domicile», terwijl de officiële Nederlandse vertaling aanvaard door het K.B. van 25 november 1925 op gelukkige wijze en trouw aan de geest van de Grondwet «domicile» door «woning» heeft vertaald en niet door «woonst» of «woonplaats».

Elkeen is het er roerend over eens te verklaren dat de grondwetgever geenszins de «woonplaats» in de beperkte, juridische zin, die soms een fictief karakter heeft, van artikel 102 van het Burgerlijk Wetboek op het oog had, doch de private woning, het effectief bewoond of voor woning ingericht tehuis met zijn aanhorigheden en hetgeen daarin is ondergebracht (43) (44) (45) (46) (47).

Het woord woning dient in zijn gebruikelijke, en zelfs brede zin genomen te worden (48) (49) (50).

Dienen als woning te worden beschouwd elk gebouw, appartement, verblijf, vertrek als woongegelegenheid ingericht, een zelfs verplaatsbare hut (51), een woonwagen, een woonschip, een auto met speciaal ingerichte aanhangwagen tot woning dienend of een speciale autowagen als dusdanig ingericht, terwijl het gewoon autovoertuig, zelfs met neerklappende zetels niet als dusdanig kan doorgaan en dienvolgens de zoeking in dergelijke wagen op de openbare weg het karakter van een huiszoeking niet heeft en dit voertuig geenszins de principiële onschendbaarheid van de woning geniet (52) (53).

Een hotelkamer door reizigers of toeristen bezet kan principieel niet als een «woning» beschouwd worden en staat onder de reglementaire controle van politie en rijkswacht, die toezicht over de hotels en logementhuizen uitoefenen (54).

Anders zou het gesteld zijn moest iemand hetzij op een permanente wijze of voor een lange periode aldaar zijn werkelijk verblijf inrichten (55).

Vereist wordt echter niet dat de woongegelegenheid permanent en daadwerkelijk betrokken zou zijn opdat ze de grondwettelijke waarborging zou genieten. Dit is het geval met de meeste villa's, buiten of aan zee, de appartementen aan zee, die slechts tijdens een seizoen of gedurende de week-ends betrokken worden.

Hetgeen immers beschermd wordt is niet de gebouwen, de onroerende goederen of zaken als dusdanig, doch de veiligheid en de zekerheid, de rust en de onafhankelijkheid van de menselijke persoonlijkheid (56).

Dit voornaam beginsel en onderscheid zal ons dikwijls tot leidraad dienen bij de oplossing van grensgevallen.

Aldus kan er twijfel oprijzen wanneer in éénzelfde gebouw, bewoond door een openbaar ambtenaar met zijn gezin, die er tevens in één of twee plaatsen zijn kantoor van ontvanger der belastingen, of van landmeter van het kadaster heeft ingericht. Dit openbaar kantoor, toegankelijk voor het publiek, is niet de private woning door de Grondwet bedoeld, zodat

principieel slechts een gedeelte van het gebouw de bijzondere bescherming geniet.

Een schouwburg heeft voorzeker een openbaar, niet privaat karakter. Maar wat te beslissen nopens het bureau van de schouwburgdirecteur, niet toegankelijk voor het publiek, en waar een opsporing naar bewijzen van valse stukken zou dienen uitgevoerd te worden?

Dezelfde situatie en bedenkingen doen zich voor in verband met een building waarin op de verschillende verdiepingen handelsfirma's hun sociale zetel, hun directie en burelen hebben ondergebracht, en die niet tot private woning dient, behalve dan een miniem gedeelte waar de huisbewaarder zijn privaat huis heeft.

Dezelfde toestand doet zich nog voor met de bank- en kredietinrichtingen: een gedeelte is toegankelijk voor het publiek, een ander gedeelte niet.

Bij de bankinrichtingen stelt zich dan nog een bijzondere vraag in verband met de aan private personen verhuurde brandkoffers. Alhoewel deze zich bevinden buiten de private woonst der burgers, dienen ze beschouwd te worden als ervan deel uitmakend daar, overeenkomstig het zoëven onderstreept beginsel, de gebouwen of voorwerpen niet per se beschermd worden doch de veiligheid en rust van de personen die deze voorwerpen daar hebben ondergebracht. Dezelfde oplossing geldt voor het doorzoeken van meubels en koffers die in een bewaarplaats werden achtergelaten.

Wat betreft de oplossing te geven aan de zoekingen die dienen uitgevoerd te worden in de zetel van handelsvennootschappen en bankinrichtingen, waar er stricto sensu of in de gewone betekenis van het woord geen spraak is van private woning, doch waar belangrijke bescheiden bewaard worden, vrucht van de professionele bedrijvigheid, financiële inlichtingen die het crediet en zelfs de faam van firma's en personen ernstig in het gedrang kunnen brengen, vertrouwelijke gegevens nopens de handelsactiviteit, het cliënteel, de fabricagegeheimen, enz., bestaat er een constante tendenz in de praktijk om deze soort zoekingen met huiszoekingen gelijk te stellen, om beroep te doen op de onderzoeksrechter tot het voorafgaandelijk bekomen van een huiszoekingsbevel en de daarbij geldende beperkingen in verband met nachttijd en andere te eerbiedigen.

Dienvolgens wordt aan het woord woning niet enkel een brede, doch de breedste betekenis gegeven (52). Aldus zou als *woning* beschouwd worden elk gebouw, wat ook zijn bestemming weze, met zijn zelfs niet bebouwde, doch afgesloten aanhorigheden, waarvan de toegang slechts toegelaten is aan diegenen die er het uitsluitend gebruik van genieten of die van deze personen de vereiste toelating hebben bekomen om er zich toegang toe te verschaffen of er zich te vestigen (58) (59).

Deze op het eerste gezicht theoretisch onjuiste definitie, als te zeer afwijkend van de oorspronkelijke bedoeling van de grondwetgever en van de geest van de wettekst stemt nochtans overeen, niet enkel met de gevolgde rechtspraktijk, doch insgelijks met de grondwettelijke bedoeling, die de bescherming van de individuele vrijheid en van de menselijke bedrijvigheid heeft beoogd en haar toepassing vindt in de gewijzigde sociale omstandigheden van leven en werk in onze huidige maatschappij.

* * *

In verband met de uitvoeringsmodaliteiten van de

huiszoekingen zou ik nu bondig twee problemen willen aanraken, namelijk het principieel verbod huiszoekingen bij nacht uit te voeren en de huiszoekingen uitgevoerd in geval van heterdaad.

Het *verbod 's nachts* tot huiszoekingen over te gaan staat noch in de Grondwet (art. 10) noch in het Wetboek van Strafvordering, noch in artikel 1037 van het Wetboek van Burgerlijke rechtspleging naar hetwelk men zich nochtans refereert om de nachttijd te bepalen. Het staat vermeld in de reeds aangehaalde Franse Grondwet van 22 frimaire van het jaar VIII, artikel 76. Iedereen legt zich graag en zonder veel aarzeling neer bij de mening dat deze grondwetsbepaling nog bindend is voor ons, omdat dit verbod ons gans rechtmatig en wenselijk voorkomt, daar de rust en de veiligheid der inwoners meer dan bij dag dienen beschermd te worden tegen eventuele machtsmisbruiken.

Het is echter minder zeker dan de wettelijke basis van bedoeld verbod. Procureur-generaal Hynderick in zijn openingsrede van 1896 stipte reeds aan dat het zeer te betwijfelen viel dat deze wetsbepaling nog van kracht zou zijn voor ons land na de afkondiging van de Grondwet van 1815 en daarna van de Belgische Grondwet van 1831 (60).

Tot staving van de traditionele stelling kan men slechts aanvoeren dat de wetgever van het Wetboek van Strafvordering van 1808 heeft willen verwijzen naar de Grondwet van 22 frimaire jaar VIII die alsdan van kracht was en deze aangelegenheid regelde (61).

Wat er ook van zij, ware het aangewezen dat ter gelegenheid van de hervorming of van een gedeeltelijke wijziging van het Wetboek van Strafvordering de principieële verbodsbepaling van de nachtelijke huiszoekingen daarin zou omschreven worden.

Om nu de *nachttijd* zelf te bepalen, wordt aangenomen dat men, ingevolge het Decreet van 4 augustus 1806, artikel 1, de voorschriften moet in acht nemen van artikel 1037 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, zoals dit artikel ondertussen gewijzigd werd door het K.B. n° 300 dd. 30 maart 1936, artikel 46. Dit koninklijk besluit dat een wet wijzigt en dat in werkelijkheid de draagwijdte van een besluit-wet heeft, werd immers in al zijn bepalingen bekrachtigd door de wet van 4 mei 1936.

De vroeger voor de twee halfjaren verschillende aanvangs- en beëindigingsuren voor de nachttijd werden krachtens het nieuw artikel 1037 op gelijke wijze voor geheel het jaar vastgesteld tussen 9 uur 's avonds en 5 uur 's morgens.

De principieële verbodsbepaling dient niet enkel inachtgenomen te worden voor het verrichten van huiszoekingen, doch ook voor de uitvoering van de bevelen tot aanhouding of medebrenging, voor de vaststelling van overspel, enz., alsmede voor alle andere betekenissen van akten of tot alle andere uitvoeringen.

Ingevolge deze voor gans het jaar geldende bepaling van de nachttijd, heeft de rechtspraak (62) aangenomen dat een huiszoeking als wettelijk toegelaten dient beschouwd te worden wanneer ze uitgevoerd werd na 5 uur 's morgens op een ogenblik dat, gelet op het winterseizoen, de « astronomische nacht » nog geen einde had genomen.

Kort na de in 1936 ingetreden wijziging van artikel 1037 Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, werd de vraag geopperd of de in de nieuwe tekst voorziene afwijking, nl. de mogelijkheid om in geval van dringende noodzakelijkheid en mits voorafgaande door de rechter verleende toelating, ook gedurende de nacht, een akte te betekenen of tot een tenuitvoer-

legging over te gaan, toepasselijk is in *strafzaken* en meer in 't bijzonder voor de uitvoering van huiszoekingen.

Gelet op de uiteenlopende meningen op dit stuk, is het zonder aarzelen aangewezen deze oplossing te kiezen die elk gevaar van onwettelijkheid uitsluit, en er zich dienvolgens van te onthouden huiszoekingen te verrichten of te doen verrichten tijdens de nachtperiode, buiten de vrije toestemming van de betrokkene en buiten de wettelijke en onbetwistbaar aangenomen uitzonderingsgevallen ⁽⁶³⁾.

Op de algemene bepaling van de nachttijd zoals omschreven door artikel 1037 Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, blijven nochtans afwijkingen voortbestaan ⁽⁶⁴⁾.

Dit is het geval wanneer de begripsomschrijving «nacht» of de tijd gedurende dewelke de vaststellingen mogen gedaan worden, door een bijzondere wet zelf is gedefinieerd.

In verband met de zoekingen, huiszoekingen en schouwingen, stippen we enkele gevallen aan om aan te tonen dat deze meestal nutteloze verscheidenheid verwarring kan stichten.

Zo wordt als «nacht» aangezien de tijdruimte *tussen het op- en ondergaan van de zon*, wat betreft de toepassing van de wetten inzake douanen en accijnzen van 1822 ⁽⁶⁵⁾ en inzake controle van de stapelplaatsen waar ontploffingsstoffen worden bewaard van 1881 ⁽⁶⁶⁾.

Integendeel geldt als nacht de tijdruimte *tussen 18 uur en 8 uur 's morgens*, in verband met de wet van 1919 betreffende het regime van de alcohol ⁽⁶⁷⁾ en met de wet van 24 december 1957 betreffende de radiotaksen ⁽⁶⁸⁾.

Inzake de controle op de maten en gewichten, nieuwe verscheidenheid: als nacht wordt beschouwd de tijdruimte *tussen 19 uur en 9 uur 's morgens* ⁽⁶⁹⁾.

Wanneer de wetgever de natuur en het dierenrijk benadert, is hij weer de astronomische nacht indachtig en laat hij toe dat zoekingen zouden verricht worden van *één uur vóór zonsopgang af* in de duivenhokken krachtens artikel 13 van de wet dd. 24 juli 1923 tot bescherming van de militaire duiven en tot betuigeling van het aanwenden van duiven tot bespieding.

In dit verband dient echter aangestipt te worden dat buiten deze afwijking wat de tijd betreft, geen andere afwijking door deze wet is toegelaten van de gewone voorwaarden en pleegvormen die vereist worden opdat een zoeking of huiszoeking zou geldig zijn. Aldus besliste Uw Hof dat, bij gebrek aan toestemming van de betrokken houder van het duivenhok of andere validerende omstandigheden, de tussenkomst van de gerechtelijke overheid, m.a.w. het verlenen van een huiszoekingsbevel door de onderzoeksrechter, tot het opsporen van geheelde duiven, vereist blijft bij de doorzoeking van duivenhokken gelegen in het woningcomplex van de houder ervan ⁽⁷⁰⁾.

Weliswaar heeft krachtens artikel 7 van dezelfde wet de militaire overheid (d.w.z. in de praktijk de Rijkswacht) het recht jaarlijks over te gaan tot de telling van de reisduivenhokken.

Dit recht impliceert het recht, in het kader van bedoelde telling, zich te zien toegang verlenen tot bedoelde duivenhokken en er onder meer de hoklijsten na te zien. Nochtans valt het te betwijfelen dat dit toelaat over te gaan tot een eigenlijke huiszoeking en inbeslagneming van aan het hok vreemde of geheelde duiven. Alleszins, zelfs in het kader van de jaarlijkse telling, wordt het de Rijkswacht aanbevolen de toestemming tot zoeking bij het intreden te akteren, en zo er een ernstig vermoeden van misdrijf

voorhanden is en dat de zoeking dient uitgebreid te worden tot de andere delen van de woning, voorafgaandelijk een regelmatig bevel tot huiszoeking aan te vragen aan de bevoegde gerechtelijke overheid.

Slechts even wil ik de zeer verscheiden aard aanstippen van de bekende uitzonderingen op het principieel verbod van toegang tot de woningen tijdens de hierboven gedefinieerde nachttijd.

De door het reeds dikwijls vermeld artikel 76 van de Grondwet van 22 frimaire jaar VIII voorziene uitzonderingen van *brand*, *overstroming* of enig *hulpgevoel* vanuit de woning, houden verband met redenen van noodtoestand en humanitair hulpvertoon, die elke belemmering uit de weg ruimt en een onwettigheid uitsluit.

Het bedoeld hulpgevoel dient niet noodzakelijkerwijze uit te gaan van het hoofd des huizes en verschilt van dezès aanzoek tot vaststelling van een misdaad of wanbedrijf zoals voorzien bij art. 46 van het Wetboek van Strafvordering.

In onderhavig geval volstaat het dat er hulpgevoel uit het huis kome, vanwege het slachtoffer of vanwege wie ook. In de gewichtige gevallen, zoals bij heterdaad van vermoede misdaad, mag het minste teken of de minste kreet uitgelegd worden als een hulpgevoel, ten einde, zelfs bij nacht, te kunnen optreden in het belang van de openbare veiligheid, van een daadwerkelijke opsporing en vooral om het eventueel redden van mensenlevens.

Buiten het geval van het reeds vermeld aanzoek van het hoofd des huizes, ontnemt dezès *toestemming*, wanneer het aanzoek uitgaat van de optredende overheid, elk onwettig karakter aan de daaropvolgende huiszoeking ⁽⁷¹⁾.

Deze toestemming moet vrij en uitdrukkelijk zijn. Te dien einde is het geraadzaam de toestemming vooraf te akteren en de betrokkene te verzoeken deze vermelding te ondertekenen. Een stilzwijgende instemming, een lijdzaam toezien of een ontstentenis van verzet, dat volgens sommige auteurs ⁽⁷²⁾ als voldoende werd geacht, kan niet volstaan. De jongste Franse rechtspraak toont zich op dit stuk zeer kieskeurig en eist een uitdrukkelijke instemming, gegeven met kennis van zaken, t.i.z. met de kennis dat er onregelmatig wordt opgetreden ⁽⁷³⁾.

In geval van afwezigheid van het hoofd des huizes, kan de instemming tot huiszoeking geldig verleend worden door de echtgenote, krachtens het huishoudelijk mandaat, alsmede door een persoon door het hoofd van het gezin als bewaker van de woning gedurende zijn afwezigheid aangesteld en die als dusdanig geacht mag worden hem geldig te vertegenwoordigen ⁽⁷⁴⁾ ⁽⁷⁵⁾.

Uw Hof besliste in een zaak van douanen en accijnzen dat de uitdrukkelijke toestemming door de echtgenote gegeven ontoereikend en dus ongeldig is, indien de man, hoofd des huizes, aanwezig was en passief de huiszoeking liet geschieden ⁽⁷⁶⁾.

Een ander arrest van Uw Hof ⁽⁷⁷⁾ bevestigde de stelling dat, wanneer de persoon of dezès plaatsvervanger, wiens recht tot onschendbaarheid van de woning, dit recht verzaakt heeft door aan de bevoegde politieofficiëren of ambtenaren de toelating tot huiszoeking te verlenen, en dit zonder voorbehoud, deze toelating zich uitstrekt tot alle plaatsen van de woning en dat ze noch beperkt noch herroepen kan worden. Dit vindt zijn specifieke toepassing voor het geval zoals door Uw Hof behandeld, wanneer het onrechtmatig verzet zich liet gelden ten einde in extremis te beletten dat een zwaar misdrijf zou ontdekt worden.

Aan te stippen valt desbetreffend, dat het aan de rechter die van de grond van de zaak kennis neemt, behoort vrijelijk in feite te oordelen of een huiszoeking uitgevoerd werd zonder gerechtsbevel al dan niet geschiedde mits instemming (78).

De zonder voorbehoud gegeven toelating is evenmin beperkt wat het *voorwerp* der zoeking betreft. Dienvolgens is de officier van gerechtelijke politie of een ander bevoegd ambtenaar bevoegd om *andere strafbare feiten* vast te stellen dan deze waarvoor de huiszoeking begonnen was (79).

Dringende redenen van openbare orde en humanitaire aard leggen overeenkomstig artikel 616 van het Wetboek van Strafvordering, op straffe van voor mede plichtig gehouden te worden, aan ieder vrederechter, ieder officier van het openbaar ministerie, ieder onderzoeksrechter, de plicht op « *zich dadelijk* » — dus ook gedurende de *nacht* — ter plaatse te bevoegen om een einde te stellen aan een willekeurige vrijheidsberoving van iemand binnenshuis opgesloten.

Algemeen wordt aangenomen dat een tijdens de dagtijd begonnen huiszoeking, tijdens de nachttijd mag voortgezet worden, zelfs tegen de wil van de bewoner van het huis (80).

Een andere uitzondering op het verbod van nachtelijke huiszoeking betreft de *plaatsen waar eenieder zonder onderscheid wordt toegelaten*, zoals koffiehuis, herbergen, winkels en andere lokalen, waar de officieren van politie *te allen tijde* mogen binnentreden, zolang deze lokalen in feite — zelfs als ze schijnbaar gesloten zijn — toegankelijk zijn voor het publiek. Deze vanzelfsprekende uitzondering, voorzien door het zeer bekend decreet van 19-22 juli 1791, titel I, art. 9, dient men hier alleen te vermelden om te onderstrepen dat deze soort politieke schouwing — le droit de regard de la police, aldus drukt zich de commentator Le Pavée van een arrest dd. 19 juni 1957 van het Frans Cassatiehof uit — aan een dubbele beperking is onderworpen: enerzijds kan de zoeking slechts gedaan worden in het gedeelte van de woning toegankelijk voor het publiek; anderzijds, mogen de officieren van politie slechts bedoelde plaatsen binnentreden tot de door voormeld artikel 9 beoogde doeleinden, te weten:

« Hetzij om wanordelijkheden of de overtreding van de reglementen vast te stellen, hetzij om de maten en gewichten, het gehalte van goud en zilver, de gezonde hoedanigheid van de eetwaren en de geneesmiddelen te onderzoeken ».

Uit het specifiek en beperkt karakter van deze soort schouwingen volgt dat, moest een officier van politie zich gedurende de nachttijd in een hotel of herberg begeven om er een onderhoud van bijzit vast te stellen, hij zich aan onwettige huiszoeking zou schuldig maken (81), terwijl dezelfde officier van politie, die rechtmatig is binnengetrepen met het oog op de in dit decreet voorziene inbreuken, te dezer gelegenheid een misdaad of wanbedrijf vaststelt, deze vaststelling als rechtsgeldig dient aan te zien, en hij er krachtens artikel 29 van het Wetboek van Strafvordering toe gehouden is er aan de Procureur des Konings kennis van te geven (82).

Artikel 10 van hetzelfde decreet van 1791 voorziet zijnerzijds de twee volgende uitzonderingen op het besproken verbod van zoekingen bij nachttijd, namelijk de toegang tot huizen waar men gewoonlijk *hazardspel* houdt en tot plaatsen die kennelijk tot *ontucht* dienen. Deze twee uitzonderingen worden hier slechts aangehaald om aan te tonen dat in tegenstelling met de zo juist besproken beperkingen in verband met de vaststellingen beoogd door art. 9, soort-

gelijke beperkingen niet voorzien zijn in artikel 10 van kwestieus decreet. Dienvolgens zijn de politieofficiëren die in hazardspel- en ontuchthuizen (83) binnentreden ook 's nachts en terwijl ze in feite — ook al zijn ze schijnbaar gesloten — toegankelijk zijn voor het publiek, ertoe gemachtigd de vaststelling te doen van *alle misdrijven* die erin gepleegd worden (84).

Indien echter een grondige huiszoeking te voorzien is, gebeurlijk gepaard met zekere beschadigingen zoals het openbreken van sloten of kasten, het losmaken van vastgenagelde tapijten, het peilen in muren of planken vloeren, zou het aangewezen zijn voorafgaandelijk een regelmatig bevel tot huiszoeking van de onderzoeksrechter te bekomen.

Uiteindelijk, buiten de hierboven vermelde uitzonderingen van gemeen recht, zijn er nog voorzien door bijzondere wetten, waarvan de zoekingen en schouwingen in hooforde uitgevoerd worden door speciaal daarmede belaste ambtenaren.

Zo laat de wetgeving (85) inzake accijnzen toe de gebouwen van particulieren op elk uur van de dag of van de nacht te doorzoeken in geval van vermoedens van geheime alcoholstokerij, zulks mits toelating van de plaatselijke vrederechter.

De wet betreffende de vervalsing van eetwaren voorziet de toegang ten allen tijde, zelfs bij nacht, tot de lokalen waar eetwaren voorbereid worden (86). Zelfde mogelijkheid wat betreft de lokalen waar verdovingsmiddelen worden vervaardigd of waar gebruik wordt gemaakt van verdovingsmiddelen door verscheidene personen (87).

Als laatste voorbeeld halen we het besluit-wet aan van 22 januari 1945 betreffende de beteugeling van de misdrijven tegen de reglementering van 's Lands bevoorradings (88), waarvan de grondwettelijkheid in verband met de daarin voorziene brede huiszoekingsmogelijkheden tot betwisting kan aanleiding geven.

In de uitoefening van hun bediening kunnen immers de aangestelden vermeld in art. 6 van dit besluit-wet, alsmede de officieren van gerechtelijke politie, *zich ten allen tijde* toegang verschaffen, niet enkel tot de plaatsen toegankelijk voor het publiek zoals markten, bij de industriële producenten of handelaars, zoals melkerijen, hoeven en winkels, tot elke plaats waar vermoed wordt dat producten, koopwaren of dieren voorhanden zijn, doch ook tot de woningen, lokalen of afgesloten ruimten die daaraan palen of deel uitmaken van hetzelfde complex.

Alleen wordt opgelegd dat de huiszoekingen gezamenlijk door twee aangestelden zouden verricht worden.

Wanneer het gaat om *andere* private woongelegenheden, mag dit slechts geschieden tussen 5 uur 's morgens en 21 uur en mits toelating van de vrederechter.

Indien echter een vervolging wordt ingezet van een persoon die verdacht wordt, in overtreding van de wet, koopwaren of dieren te vervoeren, dan mag weer te allen tijde, zelfs door één enkel aangestelde, in alle publieke of private plaatsen binnengetrepen worden waar de vervolgte persoon zelf is binnengegaan.

Zoals U kunt vaststellen kan deze wetgeving van reglementaire aard, die in beroerde tijden voor het land weliswaar van vitaal belang is, verregaande aantastingen van de principieel gewaarborgde onschendbaarheid van de woning tot gevolg hebben.

Om dit nog even te onderlijnen veroorloof ik mij een vergelijking van deze soort administratieve huiszoekingen en deze van gemeen recht. Wat één enkel administratieve aangestelde vermag, nl. het binnendringen zonder huiszoekingsbevel, van een private woning bij nacht ter gelegenheid van een vervolging

van een persoon verdacht van ravitailleringinsbreuk, zou voor de Procureur des Konings, voor de Onderzoeksrechter of voor de hulpambtenaren van de Procureur des Konings onmogelijk zijn in geval van ontdekking of vaststelling op heterdaad van een gepleegde misdaad⁽⁸⁹⁾. Ingeval van weigering tot het laten binnentreden tijdens de nachttijd en bij ontstentenis van hulpgeroep van binnenshuis komend, zouden zij slechts in afwachting van 5 uur 's morgens, het huis kunnen laten belegeren ten einde de ontvluchting van de vermoede misdadiger b.v. een moordenaar en het wegdragen van overtuningsstukken te beletten⁽⁹⁰⁾, op gevaar af dat ondertussen het voornaamste bewijsmateriaal ter plaatse vernietigd werd, dat de dader er toch in slaagt te ontsnappen, zelfmoord pleegt of dat hem de tijd gelaten wordt om een wanhopige en uiterste verdediging voor te bereiden.

Deze nadelen in dit gewichtig en toch zeer uitzonderlijk geval van op heterdaad vastgestelde misdaad voorzien door artikel 32 Wetboek van Strafvordering leken wel zo ernstig dat de parlementaire commissie die het verleden eeuw, helaas zonder sukses, had aangedurfd de hervorming van het Wetboek van Strafvordering te ondernemen, de mening was toegedaan dat deze belemmering aangebracht aan het daadwerkelijk optreden van de gerechtelijke overheid diende afgeschaft te worden. De wenselijkheid van deze hervorming werd vóór uw Hof in soortgelijke omstandigheden bijgetreden door Procureur-generaal Hynderick 63 jaar geleden⁽⁹¹⁾. Op te merken valt overigens dat de tekst van het huidige artikel 32 van het Wetboek van Strafvordering aan de Procureur des Konings in geval van een op heterdaad vastgestelde misdaad de dwingende plicht oplegt zich *onverwijld* ter plaatse te begeven, de nodige zoekingen en inbeslagnemingen te doen in de woning van de verdachte. Alleen de Franse Grondwet van 22 Frimaire jaar VIII belet hem, in geval van verzet, deze plicht te volbrengen gedurende de nachttijd. Nochtans werd deze zelfde Franse Grondwet geacht geen belemmering te zijn opdat een vrederechter, magistraat van het Openbaar ministerie of onderzoeksrechter zich *dadelijk ter plaatse* zou begeven — ook gedurende de nachttijd, geeft men toe — om krachtens artikel 616 van hetzelfde Wetboek van Strafvordering, een willekeurige vrijheidsbeneming te doen ophouden.

De spitsvondigheid van de juristen is onuitputtelijk... Zo werd de opwerping geuit of het verbod betekenissen of uitvoeringen van *burgerlijke akten* te doen, behalve bij speciale toelating van de rechter, op een zon- of wettelijke feestdag overeenkomstig het reeds vermeld artikel 1037 van het Wetboek van Burgerlijke rechtspleging, insgelijks verbod zou inhouden een huiszoeking te verrichten, buiten speciale toelating in het gerechtelijk bevel, op een zon- of wettelijke feestdag.

Deze opwerping is geenszins steekhoudend. Een dergelijk verbod komt immers nergens voor in een grondwettelijke of strafrechtelijke wettekst, en zou tegenstrijdig zijn met de noodzakelijkheid zonder verwijl te kunnen optreden tot ontdekking van de daders van misdrijven en tot het verzamelen van het bewijsmateriaal.

Het feit dat men, wat betreft het bestaande verbod 's nachts tot huiszoekingen over te gaan, voor de bepaling van de nachttijd — bepaling die in het Wetboek van Strafvordering nu eenmaal niet voorkomt — verwijst naar artikel 1037 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, laat geenszins toe daaruit een in strafzaken niet bestaand verbod af te leiden.

* * *

Bij de aanvang van deze uiteenzetting heb ik gepoogd het verschil aan te tonen tussen de zoekingen in 't algemeen en de eigenlijke huiszoekingen met de daaraan naar mijn mening verbonden gevolgen, doch tevens heb ik later de tendenz van de rechtspraak onderstreept het begrip «woning» in de breedste zin te beschouwen zodat uiteindelijk de regels en vormen voorgeschreven voor de huiszoeking voorzichtigheidshalve ook voor de andere zoekingen in grote mate toegepast worden.

Onder dit oogpunt beschouwd is de onschendbaarheid van de woning meer beschermd dan de oorspronkelijke bedoeling van de grondwetgever die er in bestond het privaat leven in het eigen tehuis veilig te stellen als complement van de individuele vrijheid.

Anderzijds lijkt het mij onbetwistbaar als een onvermijdelijk gevolg van de gewijzigde sociaal-economische structuur van onze hedendaagse maatschappij, dat het aantal zoekingen van administratieve en controlerende aard, zich op een gans uitzonderlijke wijze heeft vermenigvuldigd. Aan te stippen valt nochtans dat deze zoekingen, die het karakter hebben van schouwingen, hoofdzakelijk betrekking hebben op de economische bedrijvigheid en de lokalen waarin ze uitgeoefend wordt, zodat, ter uitzondering van enkele bepalingen die toelaten de zoekingen uit te breiden tot de aanpalende burelen of woning met privaat karakter, de onschendbaarheid van de woning in de oorspronkelijke zin van het woord principieel toch gaaf lijkt gehouden te zijn.

Het wellicht onvermijdelijk euvel is — daar ze geleidelijk uit de sociaal-economische noden gegroeid zijn — dat deze zo talrijke zoekingen waaraan vele rechts-onderhorigen buiten -elk gemeenrechtelijk misdrijf blootgesteld staan, zo talrijke domeinen bestrijken met een zo verscheiden regime van toelatingen en uitvoeringsmodaliteiten, dat de rechtszekerheid in het gedrang wordt gebracht. Bij gebrek aan een nochtans wenselijke grotere eenheid⁽⁹²⁾, kan de doorsnee rechtsonderhorige zich bezwaarlijk rekenschap geven van het al dan niet wettelijk geoorloofd karakter van een uitgevoerde zoeking.

De openbare veiligheid en het algemeen welzijn kunnen echter niet verzekerd worden zonder dat aan de bevoegde overheid, in de gevallen en naar de vormen door de wet voorzien, het recht wordt toegekend en overigens de plicht wordt opgelegd, de misdrijven op te sporen en daardoor de verplichting opgelegd de onschendbaarheid van de woning in mindere of meerdere mate aan te tasten.

Zonder deze betrachting van de algemene beveiliging kan de individuele vrijheid en de huisvrede niet gewaarborgd worden.

Voor de conflicttoestand die latent tussen deze twee slechts schijnbaar tegenstrijdige strekkingen bestaat, dient de wetgever een evenwicht te beogen tussen de individuele en de collectieve belangen.

Aan de rechterlijke overheid behoort het, speciaal aan de hoven en rechtbanken, te waken over de principiële handhaving van de onschendbaarheid van de woning, die, in het kader van het juridisch humanisme dat ons zo nauw aan het hart ligt, een der meest te waarderen rechtsgoederen is dat dient gewaarborgd te blijven.

* * *

Op 27 november 1958 overleed te Gent de heer *Franz Deheem*, in leven procureur des Konings emeritus te Gent, in wiens persoon ons eens te meer een vooraanstaand lid van het openbaar ministerie voor immer heeft verlaten.

De overledene mocht op de hoge leeftijd van 83 jaar

die hij bereikte, terugblikken op een vruchtbare loopbaan, rijk aan prestige en verdiensten.

Op 24 april 1874 geboren, promoveerde hij in 1897 tot doctor in de rechten. Na te zijn benoemd tot substituu-krijgsauditeur in 1901, substituu van de procureur des Konings te Dendermonde in 1902 en te Gent in 1908, vervoegde hij in het jaar 1919 het Hof van beroep als substituu-procureur-generaal.

Na een korte ambtsperiode als procureur-generaal in Kongo, die hij om persoonlijke redenen in 1925 moest afbreken, kwam hij terug naar het moederland en hernam zijn ambt van substituu-procureur-generaal te Gent. In 1928 werd hij dan benoemd in het belangrijk ambt van procureur des Konings te Gent.

De heer Franz Deheem oefende zijn ambt uit met een onkreukbare rechtvaardigheid, met een gezag dat in verhouding stond tot zijn statige en rijzige verschijning en met een standvastigheid die gedurende de bezetting veler eerbied afdwong.

Geen wonder dat zulke figuur door zekere personen met haat werd bejegend, een haat die tot uiting kwam toen, gedekt door de vijandelijke overheersing, een bende fanatici het huis van de procureur des Konings Deheem, die reeds door de Duitsers was afgezet, zwaar vernielden en hemzelf op schandelijke wijze moleskeerden.

Dit was echter voor de vaderlander Deheem slechts een reden om het hoofd nog hoger te heffen en deze schending van zijn persoon te dragen, niet als een schande, doch als een ereteken.

Het was voor velen een voldoening te zien hoe, na de bevrijding, aan de heer Deheem werd toegelaten, niettegenstaande zijn gevorderde ouderdom, nog tot november 1945 zijn ambt van procureur des Konings opnieuw op te nemen: een hulde aan deze onbevreesde vaderlander en trouwe dienaar van het recht en de gemeenschap.

De heer procureur Deheem was drager van menigvuldige nationale, Kongolese, Franse, Roemeense en Italiaanse hoge eretekens. Hij was onder meer Commandeur in de Kroonorde van Italië, Ridder in het Erelegioen, Commandeur in de Kroonorde van Roemenië en Commandeur in de Kroonorde van ons land sinds 1938.

Wij zullen van deze voorname magistraat een ontroerd en, wat mij betreft, zeer dankbaar aandenken bewaren, daar ik het waardevol voorrecht heb genoten onder zijn bekwaame en begrijpende leiding mijn loopbaan van parketmagistraat te mogen beginnen.

* * *

De heer *Ernest-Rudolphe-Leopold De Meulemeester*, geboren te Eine op 14 augustus 1886, overleed te Gent op 31 mei 1959.

Hij werd achtereenvolgens benoemd tot substituu-procureur des Konings te Oudenaarde op 20 september 1919, in zelfde hoedanigheid te Gent op 18 november 1938 en tot vrederechter van het kanton Evergem op 14 juni 1945.

Hij was minzaam van karakter en vervulde zijn ambtsverrichtingen op waardige en gewetensvolle wijze.

* * *

De heer *Bohijn, Hilaire-Marie-Joseph*, ere-notaris plaatsvervangend rechter in het vredegerecht van het kanton Sint-Gillis-Waas, is op 15 januari 1959 te Kemzeke overleden.

Geboren te Kemzeke op 2 december 1891, werd hij aldaar tot notaris benoemd op 17 januari 1924 en tot plaatsvervangend rechter in het vredegerecht van het kanton Sint-Gillis-Waas op 2 juli 1932.

In de uitoefening van beide ambten was hij stipt, nauwgezet en actief, doordrongen van zijn plichtbesef.

Voor zijn land had hij alles veil: oorlogsvrijwilliger bij de oorlog 1914-18, oudstrijder uit de oorlog 1940-45, ere-reservekapitein, werd hij, zoals velen van zijn wapenmakers, in zijn gezondheid getroffen. Hij was drager van verscheidene burgerlijke en militaire eretekens.

* * *

De heer *De Clercq Jozef-August-Peter-Maria*, geboren te Ninove op 24 januari 1881, in leven advocaat te Ninove, is aldaar overleden op 7 oktober 1958.

De heer De Clercq Jozef behaalde in 1904 het diploma van doctor in de rechten. Op 12 oktober 1905 legde hij de eed af vóór het Hof van beroep te Gent.

De overledene heeft meer dan 50 jaren praktijk gehad aan de balie. Hij was een betrouwbare en ernstige advocaat, die zich geen moeite ontzag om de hem toevertrouwde zaken gewetensvol, met zorg en steeds op correcte wijze te verdedigen.

Meester De Clercq, die als advocaat een uitgebreid cliënteel heeft gekend, was vooral begaan met het lot van de minbedeelden wier belangen hij vaag pro-deo verdedigde.

Hij werd algemeen geacht door zijn confraters; trouwens bij de stichting van de Advokaten-Orde bij de rechtbank te Oudenaarde in 1936, werd Meester De Clercq als eerste stafhouder gekozen; sindsdien werd hij nog tweemaal voor dit ambt aangewezen.

De heer advocaat De Clercq werd in mei 1924 als senator verkozen en is het gebleven gedurende 26 jaren; hij heeft ook verscheidene jaren de functie van questor in de Senaat uitgeoefend.

De heer De Clercq werd vereerd met talrijke eretekens in de Nationale Orden; hij was onder meer Groot-Officier in de Leopoldsorde.

* * *

De heer *Gottigny, Albert-Alexander-Madeleine-Marie-Joseph*, geboren te Aalst op 16 juni 1873, in leven Ere-Voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Oudenaarde, stierf te Oudenaarde op 17 december 1958.

De heer Gottigny behaalde op 9 oktober 1896 het diploma van doctor in de rechten.

Op 4 maart 1902 werd hij benoemd tot vrederechter van het kanton Kruishoutem.

Op 6 december 1907 werd hij benoemd tot rechter in de rechtbank van eerste aanleg te Oudenaarde. Onder meer, gedurende de oorlog 1914-1918, bekleedde hij het ambt van onderzoeksrechter; nadien werd hij benoemd tot onderzoeksrechter en is zulks gebleven tot 4 november 1930, datum waarop hij benoemd werd tot Voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Oudenaarde.

Op bevel van de bezettende overheid, werd hij vanaf 31 juli 1941 uit zijn ambt afgezet; na de bevrijding, in september 1944, heeft hij zijn ambt hernomen.

Bij besluit van de Regent, dd. 3 december 1945, werd aan de heer Gottigny ontslag verleend uit zijn ambt van Voorzitter der rechtbank, en werd hij tot het emeritaat toegelaten en gemachtigd tot het voeren van de eretitel van zijn ambt.

De heer Gottigny was een bekwaam jurist, begaafd met een scherpe, filosofisch getinte geest; in de soms zo kiesne en ingewikkelde gerechtszaken, wist hij de goede oplossing te vinden die tevens het best beantwoordde aan zijn diep rechtvaardigheidsgevoel.

De heer Gottigny is steeds bekommerd geweest met de sociale noden van zijn tijd; was vriendelijk en minzaam in zijn omgang met eenieder, ook met de een-

voudigste mensen ; zijn goede inborst was een van zijn meest opvallende karaktertrekken.

De heer Gottigny werd vereerd met eretekens in de Nationale Orden en was namelijk Commandeur in de Kroonorde.

* * *

Op 16 maart 1959 overleed plotseling te Brugge de heer Advokaat *Maurice-Julien Hoste*.

De heer Hoste behaalde zijn diploma van doctor in de rechten op 9 oktober 1911. Hij was geboren te Oostkamp op 5 september 1886.

Hij was advokaat bij de balie te Brugge.

Op 23 maart 1945 werd hij tot plaatsvervangend rechter benoemd bij de rechtbank van eerste aanleg te Brugge, doch nam ontslag in deze hoedanigheid op 17 oktober 1952. Hij was tot december 1958 gemeenteraadslid van de stad Brugge.

* * *

Op 12 maart 1959, is te Wervik overleden de heer *Van Elslande, Charles-Adolphe-Cesar*, geboren te Wervik op 3 oktober 1879.

Hij werd tot vrederechter van het kanton Wervik benoemd bij K.B. van 15 november 1919. Bij besluit van de Regent van 16 november 1949, werd aan de heer Van Elslande Charles, op zijn verzoek, ontslag verleend uit zijn ambt van vrederechter van het kanton Wervik.

Hij werd tot het emeritaat toegelaten en gemachtigd tot het voeren van de eretitel van zijn ambt.

* * *

Op 23 januari 1959 overleed te Kortrijk de heer *Jules Denecker*, in leven voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg aldaar.

Hij werd geboren te Dendermonde, op 25 juli 1893 als zoon van een voornaam en hoogstaand magistraat.

Als jong student in de rechten gaf hij in augustus 1914 onmiddellijk gevolg aan de oproep van Koning Albert en nam hij als oorlogsvrijwilliger de wapens op tegen de overweldiger. De vier jaar in dienst van Land en Volk moest hij betalen met een zware tol : zijn gezondheid werd erg geknakt als een der eerste slachtoffers van de gasaanvallen door de vijand ont ketend. Hij keerde terug als een stille held wars van roem en eerzucht.

Na zijn studiën hernomen en op schitterende wijze beëindigd te hebben, slaagde hij erin, dank zij zijn intellectuele gaven en een merkwaardige werkkraft, zijn theoretische kennis in de praktijk van de balie tot een opvallende ontplooiing te laten komen.

Op 33-jarige ouderdom werd hij benoemd tot het ambt van referendaris bij de rechtbank van koop handel te Kortrijk.

Van 1926 tot 1946 was hij werkelijk de ziel dezer rechtsinstantie, wier rechtsspraak hij door zijn grondige studie, eerbied voor de beginselen van de rechtvaardigheid en een diepgaande kennis van het recht tot een verheven standing wist op te voeren. Het baarde dan ook geen verwondering wanneer hij, nadat hij door het Hof van beroep als eerste kandidaat werd voorgedragen, bij K.B. van 15 april 1946 tot Voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk benoemd werd.

Aan de verwachtingen die alsdan in hem gesteld werden, heeft hij vooreerst als korpsoverste beantwoord door zijn minzame omgang, zijn goedheid en zijn klaar inzicht.

Als rechtsprekende magistraat in burgerlijke zaken leefde hij zich ten volle uit, ook daar waren de principes voor hem als iets heiligs.

Als voorzitter van de Krijgsraad, als Kinderrechter en ook als rechter in de tuchtzaken kon hij streng zijn doch het kwade moest vaststaan en steeds was hij rechtvaardig en gewetensvol in zijn uitspraken.

Al deze gaven, naast zijn buitengewone rijke kennis van rechtsleer en rechtsspraak van vigerende nationale wetgeving en voorbereidende werken, en ook van het vergelijkend recht, zijn scherpe onafhankelijkheidszin, zijn eerbied voor Grondwet en wetten, hadden hem normalerwijze tot hogere rechtsinstanties kunnen brengen.

Doch de zware beproevingen dewelke hij gekend had als mens ; een hem kenmerkende levensfilosofie en berusting, de zekerheid die hij had, dat hij enkel als Voorzitter ener rechtbank zijn onuitputtelijke en onverzagbare drang naar het rechtspreken volledig kon bevredigen, en ook wel een eerder sympathiek aandoend gebrek aan ambitie, naast het voorbeeld van zijn vader, hadden hem sinds lang doen beslissen de rechtbank, « zijn » rechtbank, niet te verlaten.

Het werd hem niet gegund zijn zo merkwaardig voorzitterschap te voleindigen. Zijn schitterende gaven en zijn uitzonderlijke verdiensten volstaan ruimschoots opdat zijn nagedachtenis bij ons zal blijven voortleven als een groot magistraat, een uitzonderlijk begaafd jurist en goed mens.

De heer Voorzitter Denecker werd vereerd met het oorlogskruis, de overwinningsmedaille, de vrijwilligersmedaille ; hij was achtereenvolgens Officier in de Kroon- en Leopoldsorde en werd gepromoveerd tot Commandeur in de Kroonorde.

* * *

De heer *Gaston-Carolus Van Loo*, geboren te Gent op 7 september 1885, is aldaar overleden de 28 juni 1959.

De heer Van Loo promoveerde tot doctor in de rechten, de 8 oktober 1911 ; hij werd achtereenvolgens benoemd tot vrederechter van het kanton Dendermonde op 29 mei 1919 en van het tweede kanton Gent op 9 juli 1937.

Deze magistraat heeft steeds zijn functies uitgeoefend met schranderheid en doorzicht ; hij was actief en muntte uit door zijn trouwe plichtsbetrachting. Hij was tevens een filantropische geest, die ijverde voor de wezenkinderen van de oorlogsslachtoffers ; zijn bezorgdheid ging eveneens naar andere liefdadige instellingen.

De afgestorvene werd vóór een paar maanden nog bevorderd in de Nationale Orden en benoemd tot Commandeur in de Kroonorde.

* * *

De heer *Joseph - Marie - François - Jean - Ferdinand Viaene*, geboren te Meulebeke op 9 juni 1874, in leven emeritus vrederechter van het kanton Lochristi, overleed te Tielt de 22 juli 1959. Hij werd benoemd te Lochristi de 14 mei 1910 en bleef dit ambt uitoefenen gedurende 34 jaren.

Hij stond bekend als een vaderlijk en verzoenend kantonnaal magistraat die zijn ambt uitoefende met sublieme offervaardigheid en toewijding ; wellicht als beloning hiervoor bereikte hij de benijdenswaardige leeftijd van 85 jaar.

* * *

Voor de Koning en uit naam van de Procureur-generaal, heb ik de eer te vorderen dat het aan het Hof behage te verklaren, dat het zijn werkzaamheden herneemt.

(1) Hynderick, Procureur-generaal te Gent, «Des Perquisitions et des Saisies en matière répressive», Belg. jud., 1896, kol. 1233 en volg.

(2) Wetb. Strafv. : artt. 32, 41, 46, 49 en 50 voor de heterdaad; artt. 87, 88 en 89 voor de huiszoekingen door de onderzoeksrechter bevolen. Cfr. ook o.m. art. 16 voor het volgrecht van de veldwachters.

(3) H. Bekaert : «Maatschappelijke orde en conventionele Structuur», Heropeningszitting Hof van beroep Gent, 15 september 1947.

(4) C.J. Vanhoudt : «Beginnelen van Criminele sociale prophylaxie», deel II, blz. 93, Brussel, Bruylant 1953.

(5) Codes Larcier : genoemd Codes Edmond Picard, uitgave 1926, onder art. 1818, Strafwetboek als vergelijkingspunt met (6).

(6) Lijst voorkomend in G. Schuind, *Traité pratique de droit criminel*, deel II, blz. 216, Brussel, Bruylant 1944 en (7).

(7) De lijst voorkomend in : Servais et Mechelynck, *Codes belges*, deel IV, Tables, blz. 745 tot 751, sub verbo «Visites domiciliaires», Brussel, Bruylant 1959.

(8) Rigaux et Trousse : «Les crimes et les délits du Code pénal», 2e partie, tome deuxième; Les crimes et les délits portant atteinte aux droits garantis par la Constitution, blz. 108 en noot (3), Brussel, Bruylant, 1952.

(9) Voor sommige gevallen voorzien weliswaar zekere bijzondere wetten de toelating van de plaatselijke vrede-rechter. Deze magistraat neemt echter geen initiatief tot huiszoekingen, zijn instemming heeft door de aard der zaken veelal een louter formalistisch karakter.

(10) Braas : «Précis de procédure pénale», 3e uitg., deel I, blz. 335, § 4, «Perquisition ou visite domiciliaire».

(11) Vergelijk met Hoefler Jacques : «Traité de l'instruction préparatoire en matière pénale», Kortrijk Uga, 1956, blz. 221, nr 235. Définition - «La perquisition et le principe de l'inviolabilité du domicile». Une perquisition est la visite d'un domicile privé en vue d'y rechercher les preuves et les pièces à conviction d'un crime ou d'un délit.

(12) In de tekst van de verdragen, door België bijgetreden en goedgekeurd door resp. Belgische wetten, die de onderscheidene recente internationale instellingen oprichten, en waarbij aan de zetel en gebouwen immuniteiten worden verleend... is de zinsnede «exempt de perquisition» naar onze mening onjuist vertaald door «vrijgesteld van huis-zoeking» in het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal dd. 18.4.1951, goedgekeurd door de wet van 25.6.1952, art. 76 (Belg. Stbl. 6.8.1952), terwijl bedoelde zinsnede juist vertaald wordt door «vrij-gesteld van onderzoek» in al de overige soortgelijke verdragen, zoals in art. 4 van de wet dd. 13 april 1951 (Stbl. 17.5.1951) houdende goedkeuring van het akkoord nopens de Voorrechten en Immuniteiten van de Raad van Europa; in art. II Sectie 3 van het Verdrag nopens de voorrechten en immuniteiten van de Verenigde Naties dd. 13.2.1946, goedgekeurd door de wet dd. 28.8.1948 (Stbl. 15.16.17 november 1948); art. III § 5 en 6 van het Verdrag dd. 21 november 1947, goedgekeurd door de wet dd. 8.4.1953 (Stbl. 21.11.1953) nopens de voorrechten en immuniteiten der gespecialiseerde organisaties van de U.N.O., enz. .

(13) J. Rigaux et Trousse, op. cit., blz. 132, § 9.

(14) Brack P., : «Perquisitions en matières répressives», bl. 14, Thesis doctoraat, Univ. Parijs, Parijs, Giard, 1910 en bl. 15 : «Il se peut que les recherches doivent être effectuées au domicile des citoyens. La perquisition prend alors le nom de visite domiciliaire».

(15) Grad Ed., «Inviolabilité du domicile», blz. 119, Thesis doct. Univ. Parijs, Parijs, imprim. Jouve, 1905.

(16) Cfr. Wetb. Strafv. : artt. 8, 16, 22, 32, 59.

(17) Simon Jules, *Strafvordering* deel I, blz. 196, nr. 353 en 229 nr 422 en volg., Brussel, Bruylant, 1949.

(18) Wetboek Strafvordering : art. 32; artt. 47, 62, 87 en 88.

(19) de le Court : «De la détention préventive», B.J., 1874, col. 1473.

(20) P. Brack, op. cit., blz. 15.

(21) De fouillerij is niet door de wet voorzien. De rechtmatigheid ervan berust hetzij op de uitoefening van de opsporingstaak van de bevoegde instanties ten opzichte van personen verdacht een misdrijf gepleegd te hebben, hetzij op het treffen van elementaire veiligheidsmaatregelen.

(22) Van Bemmelen J.M., *Leerboek van het Nederlandse Strafrecht*, blz. 253, 's Gravenhage, 1947.

(23) Faustin-Hélie : «Traité de l'instruction criminelle», Belg. uitgave, deel II, blz. 333, nr. 2348, Brussel, Bruylant, 1865.

(24) Grad Ed., «Inviolabilité du domicile», blz. 95, Parijs 1905.

(25) Mast A., «Overzicht van het Grondwettelijk recht» (kursus Univ. Gent), uitgave Standaard, deel I, blz. 37.

(26) O. Urban, prof. Luik, «Le droit constitutionnel de la Belgique», deel III, blz. 344-349, Luik-Parijs, 1911. «L'inviolabilité du foyer domestique est commandée par la morale, par la dignité de l'homme, par l'intérêt des individus».

(27) Ganshof van der Meersch W.J., *Praeadvies over «De schorsing van de vrijheidsrechten in uitzonderingstoestand*, blz. 39, Zwolle, Tjeenk, 1950.

(28) Braas, *Procédure pénale*, deel I, blz. 311.

(29) Urban O., loc. cit. blz. 345 : L'inviolabilité du domicile a toujours été garantie par les Chartes et Constitutions du pays. Pour le Brabant et le Limbourg il était constitutionnellement interdit aux officiers criminels de faire des visites domiciliaires sinon en se conformant aux privilèges locaux qui presque partout exigeaient que l'officier fut accompagné de magistrats du lieu.

(30) Poulet Edm., *Origines, développements et transformations des institutions dans les Anciens Pays-Bas*, deel I, blz. 454, Leuven, 1882 en *Les Constitutions nationales*, blz. 192 en volg., 219 en volg. 227.

(31) Gent, *Concessio carolina* van 30 april 1540, 9 C. 40 : Zullen onze voirscreven bailliu ende onderbailliu om te apprehenderen de poorteren wesende crimineel of ghecondempneert in materie cyvyll oft anderen hen vluchtich gemaect hebbende oft hen verborghen houdende in eenige poorters huizen onzer voirseide stede vermogen inde selve huizen te commen en de daer uyt te trekken de voirseide gerefugieerde in de tegenwoordicheyt van twee scepenen alleenlyck die des eerst aansocht zullen wezen.

(32) Cfr. Oude recht in Nederland, tijdens de Republiek, was het : «In de meeste steden een algemene regstbeginsel geworden, dat, zonder verlof der Schepenregtbank, geene huiszoeking in de woning van een poorter, buiten zijn verlof, gehouden worden. (de Bosch Kemper II, blz. 176 v., aangehaald door van Bemmelen J.M., loc. cit. blz. 253).

(33) Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, goedgekeurd door de Algemene Vergadering van de U.N.O., cf. Belg. Stbl. 31 maart 1949.

(34) Wet van 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele Vrijheden, ondertekend te Rome op 4 november 1950 en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs (Belg. Stbl. 19.8.1955).

(35) Wat de *traditionele* immuniteiten betreft zie o.m. de immuniteit van de Koninklijke Paleizen en de huiszoeking op verzoek binnen de omheining ervan het K.B. dd. 16 november 1824 (niet gepubliceerd in Stbl.); het verbod huis-zoeking te doen bij de Ministers, ressorterend van de bevoegdheid van het Hof van Verbreking na inbescheiding-stelling van de Kamer; het verbod huiszoeking te doen bij Ambassadeurs, Buitengewone Ministers of Legaten, het gebruikelijk verbod zoeking te doen in het *archief zelf* van de consulaten, alhoewel de consul niet van dezelfde immuniteit geniet, de immuniteit der parlementairen krachtens art. 45 der Grondwet, tenzij bij heterdaad of toelating van de betrokken Kamer, of buiten zittijd.

(36) Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, dd. 18.4.1951, goedgekeurd door Belg. wet dd. 25.6.1952, Belg. Stbl. 6.8.1952.

(37) Verdrag betreffende de Raad van Europa dd. 2 september 1949, wet dd. 13 april 1951 houdende goedkeuring van het Akkoord nopens de Voorrechten en Immuniteiten van de Raad van Europa, Belg. Stbl. 17.5.1951.

(38) Verdrag van 13 februari 1946, wet dd. 28 augustus 1948 tot goedkeuring van het Algemeen Verdrag nopens de voorrechten en immuniteiten van de Verenigde Naties, aangenomen te Londen door de Algemene Vergadering op 13 februari 1946, Belg. Stbl. 15-16-17.11.1948.

(39) Verdrag van 21 november 1947, Gespecialiseerde Organisaties van de Verenigde Naties — Voorrechten en immuniteiten, goedgekeurd door wet dd. 8 april 1953, Belg. Stbl. 21 november 1953, erratum B. St. 21.12.1953.

(40) Noord-Atlantische Verdragsorganisatie, Verdrag dd. 20 september 1951, goedgekeurd door de wet dd. 1 februari 1955, Belg. Stbl. 6.3.1955.

(41) Europese Organisatie van Economische Coöperatie, 16 april 1948, goedgekeurd door wet dd. 15 september 1948, Belg. Stbl. 25.11.1948.

(42) West-europese Unie dd. 11 mei 1955. Verdrag nopens de rechtspositie van de Westeuropese Unie, van de nationale vertegenwoordigers bij haar organen en van haar internationale Staf, goedgekeurd bij de wet dd. 19 juli 1956, Belg. Stbl. 4.8.1956.

(43) Ganshof vander Meersch J.W., loc. cit. blz. 39.

(44) Grad Ed., loc. cit. blz. 92 : «Il ne s'agit non pas du domicile dans le sens du Code civil, mais de la *maison* dans le sens habituel».

(45) Urban O., loc. cit. blz. 345 : Domicile n'est pas pris dans le sens juridique des articles 102 et svts du Code civil. Il signifie ici (art. 10 Grondwet) demeure, résidence habituelle d'un citoyen, qu'il y ait ou non son domicile légal. Peu importe qu'il en soit propriétaire ou locataire. Il faut et il suffit que le fait de l'habitation soit certain. Le domicile n'est pas seulement l'appartement, la chambre, la maison, mais leurs dépendances, cours, jardins et terrains clos, granges, écuries, etc... à l'exclusion des bâtiments et locaux quelconques, ne servant pas d'habitation et n'en dépendant pas, tels les théâtres, les maisons communales, les bâtiments publics...

(46) Cf. Appel Cour Douai 22 juin 1849. Dail. 1851, II 114. ...le mot «domicile» est donc une «expression générique complexe» s'appliquant à l'ensemble de l'habitation réelle du citoyen et de sa famille, comprenant le logement, chacune de ses parties et les meubles qui y sont contenus.

(47) Rigaux M. et Trousse P.E., loc. cit. 2 p. tome II, blz. 110 en 111 : En droit pénal, comme en droit constitutionnel, le domicile s'entend, quant à son inviolabilité (code pénal 148 et 439; Const., art. 10), de toute habitation, même passagère, occupée par une personne.

(48) Rigaux et Trousse, loc. cit. blz. 111.

(49) Répert. prat. dr. belge, V° Liberté individuelle nr 48.

(50) Répert. prat. dr. belge, V° Domicile .violation de) nr 2.

(51) Deze bewoording is grotendeels ontleend aan art. 479 St. Wb. die het «bewoond huis» wettelijk omschrijft wat betreft de diefstal en de afpersing terwijl art. 480 de «aanhoorigheden» definieert. Daar deze betekenis beperkt is (cf. de titel van afdeling III van hoofdst. I, titel IX, vóór art. 477 St. Wb.) tot de in dit hoofdstuk gebruikte uitdrukkingen kunnen deze principieel niet gelden voor de

omschrijving «woning» in verband met de huiszoekingen, tenzij ze overeenstemmen met de gebruikelijke betekenis.

(52) Schuind Gaston, *Traité prat. dr. crim.*, 3e uitg. 1944, blz. 212, Cass. fr. 11 sept. 1933, D.H. 1933, 462, D.P. 1937, 1, 40 en noot getekend G.L.

(53) Hoefler J., loc. cit. blz. 221.

(54) Constant J., *Manuel de droit pénal*, 2me partie, tome I, noot onderaan blz. 121 en 126; Mons 5 dec. 1891, Pas. 1892, III, 33 met referentienoot; Rép. prat. dr. belge, V° Liberté individuelle, nr. 68, wet 2 december 1957 op de Rijkswacht, art. 36, lid 2.

(55) Rigaux et Trousse, loc. cit. blz. 112.

(56) Grad E., loc. cit. blz. 93.

(57) Rigaux et Trousse, loc. cit. blz. 111 en noot (5).

(58) Hoefler Jacques, loc. cit. blz. 221, nr. 235.

(59) Vergelijk met de omschrijving van het begrip woning voor de rechtsleer in Nederland: «Als woning is te beschouwen de van de buitenwereld afgescheiden plaats, waar iemand — eventueel met zijn gezin — zijn privaat huishelijk leven leidt of pleegt te leiden, alsmede alle ter beschikking of ten gebruike van de bewoner staande besloten ruimten, welke binnenshuis gemeenschap hebben met die plaats, zonder dat daarvoor andermans gebied behoeft te worden betreden».

(Bakhoven W.P., Ambt. O.M., Bevoegdheden tot inbeslag-neming en huiszoeking. Tijdschrift voor Strafrecht, 1939, blz. 295, aangehaald door Van Bemmelen, *Strafvordering*, blz. 261, uitg. 1947.

Wat betreft de andere besloten lokalen of erven, deze mogen evenmin wederrechtelijk tegen de wil van de recht-hebbende betreden worden, doch voor het binnentreden van dergelijke lokalen zijn echter geen vormen voorgeschreven. (Van Bemmelen, ead. blz. 262).

(60) Hynderick, «Des perquisitions et des saisies en matière répressive», Belg. jud. 1896, kol. 1245.

(61) Rigaux et Trousse, loc. cit. blz. 119.

(62) Ber. Brussel 12.12.1952, Rev. dr. pén. crim. 1952-53, blz. 809.

(63) Rondschriften P.G. Brussel dd. 8 februari 1937, nr. 1.905 C.; Rondschriften P.G. Gent dd. 12 februari 1937, nr. 4637 met verwijzing naar rondschriften dd. 2 mei 1936, nr. 12.044.

(64) Krachtens art. 478 Strafwetboek wordt de diefstal geacht bij nacht te zijn gepleegd wanneer dit geschiedde meer dan één uur vóór zonsopgang of meer dan één uur na zonsondergang.

(65) Wet van 26 aug. 1822, artt. 181 en 200 in zake douanen en accijnzen.

(66) Wet 15 okt. 1881, art. 4 betreffende de stapelplaat-sen van ontploffingsstoffen.

(67) Wet 29 aug. 1919 art. 12 betreffende regime van de alcohol.

(68) Wet 24 dec. 1957, art. 11 betreffende de radiotaksen.

(69) Wet 1 okt. 1855, art. 14, zoals gew. door K.B. nr. 79 dd. 28 nov. 1939, art. 1.

(70) Ber. Gent, 3e Kamer, dd. 24 maart 1955 in zake Brijs René, niet gepubliceerd.

(71) Verbr., 19 februari 1923, Pas. 1923, I, 105.

(72) Rigaux et Trousse, loc. cit. blz. 113, voetnoot (5); Nijpels et Servais, deel I, uitg. 1896, blz. 455 nr. 3; Con-stant J., *Manuel de droit pénal*, Ie part., tome I, nr. 215.

(73) Fr. Cass. 19 juni 1957, Dall. 1958, bl. 563 met noot getekend Le Pavec, doc. juris en adv. te Parijs.

(74) Pand. belges, deel 32, V° Domicile (violation du), blz. 107, nr. 49; Nijpels, *Code pénal interpr.*, deel II, blz. 500, nr. 3.

(75) Voor andere gevallen van medeëigenaars, medehuur-ders, enz. zie Hoefler J., loc. cit. 233, nr. 248; cf. Rigaux et Trousse, loc. cit. blz. 114, voetnoot (5).

(76) Arr. ber. Gent, 3e Kamer, 4 jan. 1951, Rechtsk. Weekbl. 1950-51, kol. 1033.

(77) Arr. ber. Gent, 23 jan. 1951, Rechtsk. Weekbl. 1950-51, kol. 1278; Bespreking en zeker voorbehoud betreffende dit arrest door J. Hoefler; *Traité de l'Instr. prép. en ma-tière pénale*, blz. 235, noot (2).

(78) Cass. 19 febr. 1923, Pas. 1923, I, 195; 20-12-1948, Pas. 1948, I, 737; 6.4.1949, Pas. 1949, I, 264; en 24.12.1951, Pas. 1952, I, 217.

(79) Zie noot (2) blz. 33.

(80) Simon J., *Strafvordering*, deel I, blz. 231, nr. 427 en referenties.

(81) Arr. ber. Luik, 28 mei 1910, Rev. dr. pén. 1910, blz. 805; Schuind G., *Traité prat. dr. crim.*, uitg. 1944, blz. 215, IV, nr. 1.

(82) Schuind G. ibidem, blz. 214, IV, nr. 2.

(83) Sinds de wet van 21 aug. 1948 houdende afschaf-fing van reglementering inzake prostitutie, hebben alle on-tucht- of prostitutiehuizen in België een clandestien kara-kter. Dat het decreet van 1791, art. 10 ook toepasselijk is op dergelijke geheime ontchthuizen werd reeds vroeger door de rechtspraak beslist, cf. Cass. fr. 7.8.1929, D.P. 1929, I, 155.

(84) Schuind G., deel II, blz. 215, § 5, II.

(85) Bij uitbreiding van art. 200 van de Algemene Ac-cijnswet dd. 26 aug. 1822, zie art. 17 van de wet dd. 19 maart 1951.

(86) Wet 4 aug. 1890, art. 2 betreffende de vervalsing van eetwaren.

(87) Wet 24 febr. 1921, art. 7 betreffende het vervaar-digen van verdovingsmiddelen.

(88) B.W. 22 jan. 1945, art. 7, § 2, betreffende de be-teugeling van de misdrijven tegen de reglementering van 's Lands bevoorrading.

(89) Wetb. Strafv.: artt. 32, 36 voor de Proc. des Ko-nings; 49 voor de hulpambtenaar P.K.; art. 59 voor de onderzoeksrechter.

(90) Min. Rondschriften 23 Germinal jaar IV; Legrave-rend, *Traité de législ. crim.* en France, deel I, nr. 247, Parijs 1830, en Vander Hofstadt, *Manuel de police judi-ciaire*, blz. 54.

(91) Hynderick de Theulegoet, openingsrede 1 oct. 1896, B.J. 1896, kol. 1246.

(92) Rigaux et Trousse, loc. cit., blz. 109.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 3 januari 1958

Voorzitter : M. de Clippele
Raadsheer-verslaggever : M. Belpaire
Advocaat-generaal : M. Dumon
Advocaat : Mr. Van Leynseele

1. Handelshuur. — Geen recht van de huurder op hernieuwing van de huurovereenkomst.
2. Proceskosten. — Na cassatie.

1. Volgens art. 3 van de afdeling IIbis van hoofdstuk II van boek III, titel VIII van het Burgerlijk Wetboek, zoals voormelde afdeling werd vervangen door de wet van 30 april 1951 op de handels-huurovereenkomst met het oog op de bescherming van de handelszaak, mag de duur van de huurovereenkomst in principe niet korter zijn dan negen jaren behoudens de bij voormeld artikel en bij de overgangsbepalingen van art. 33 met betrekking tot de lopende handelshuurovereenkomsten voor-ziene afwijkingen, de wettelijke verlengde huur-overeenkomsten die met onbepaalde duur en die, welke stilzwijgend werden verlengd.

Spijts de bewoordingen, zowel van het opschrift van afdeling IIbis als van de artt. 13, 14, 15, 16 II en 25 heeft de huurder geen recht op hernieuwing van de huurovereenkomst, doch slechts in zekere gevallen een eventueel recht op vergoeding, wanneer de verhuurder hem niet vrijwillig het hernieuwen toestaat.

In het stelsel van de wet kan de verhuurder zich immers steeds tegen de aangevraagde hernieuwing verzetten en zijn recht op terugnemning van het verhuurde goed uitoefenen, weliswaar op gevaar af in de door de wet bepaalde gevallen en volgens de daarin voorziene modaliteiten aan de huurder een uitwinningvergoeding te moeten betalen.

Daaruit volgt aan de ene zijde dat, zo de verhuurder instemt met de hernieuwing van de oorspronkelijke huurovereenkomst, een nieuwe huur-overeenkomst tot stand komt, waarvan de voor-waarden, die kunnen verschillen van die van de oorspronkelijke overeenkomst, door de partijen of in voorkomend geval door de rechter overeenkom-stig art. 18 zullen worden vastgesteld, en aan de andere zijde, dat de hernieuwing van de huurovereenkomst noodzakelijk de tussenkomst van de wil van de partijen onderstelt en niet volgt uit het gezag van de wet alleen.

2. De cassatie van de bestreden beslissing heeft niet

ten gevolge, de vernietiging van de vordering, waarover de rechter uitspraak heeft gedaan, noch van de akten van de procedure, die aan die beslissing zijn voorafgegaan, daar die cassatie zich slechts uitstrekt tot de akten en beslissingen, die een gevolg zijn van de gecasseerde beslissing.

Alleen de rechter, naar wie de zaak na cassatie wordt verwezen, behoort uitspraak te doen over de kosten, waarover de rechter, wiens beslissing gecasseerd is, uitspraak kon doen.

Belgische Staat (Minister v. Financiën) t/N.V. Ardor

Gelet op het bestreden vonnis, op 3 november 1956 gewezen door de Vrederechter van het derde kanton te Antwerpen;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 13, 14, 16, 17, 23 en 33 van de wet van 30 april 1951, gewijzigd door deze van 24 december 1951 en 29 juni 1955, van de artikelen 1101, 1107, 1134, 1370 en 1737 van het Burgerlijk Wetboek, 13, 19-3°, 32-5°, 35-°, 41, 83 en 84 van het koninklijk besluit nr 64 van 30 november 1939 houdende het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten, bekrachtigd door de wet van 16 juni 1947, (artikel 2), van de artikelen 97 en 112 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis beslist heeft dat het evenredig registratierecht van 0,20 t.h. niet verschuldigd is op de akten welke van de verlenging van de duur van de handelshuurovereenkomst laten blijken omdat :

Eerste onderdeel :

« het niet volstaat deze verschillende brieven, die werkelijk volgens de bedoelingen van partijen slechts een enkele akte vormen, afzonderlijk te beschouwen zonder rekening te houden met de oorspronkelijke geregistreerde huurakte waarvan zij de door de wet voorziene verlenging vormen » en omdat de duur der handelsverhuuring krachtens de wet van 30 april 1951 in principe op 27 jaar bepaald wordt, zonder toch daaruit iets uitdrukkelijk tegen de eis van aanlegger te hebben doen uitschijnen zodat in dit opzicht het vonnis niet met redenen omkleed is, en zelfs wanneer het als gemotiveerd zou zijn te beschouwen, er tegen de beslissing van de rechter in, dient vastgesteld dat de wet van 30 april 1951 geenszins de duur der huurovereenkomsten welke na hare invoegetreiding of vóór deze afgesloten werden op 27 jaar heeft bepaald, maar integendeel de conventionele duur in beginsel (met voorbehoud van een minimumduur van 9 jaar — artikel 3 — en ook met inachtneming van de vroegere wettelijke verlengingen en de instelling van een nieuwe verlenging van achttien maanden voor de in loop zijnde huurovereenkomsten — artikel 33 —) heeft geëerbiedigd en alleen een recht tot hernieuwing van de huurovereenkomst aan de huurder toegekend heeft;

Tweede onderdeel :

« bovendien » de voortzetting van de verhuuring zou gebeuren uit kracht van de wet en dienvolgens uit dien hoofde geen aanleiding zou kunnen geven tot het toepassen van een evenredig registratierecht, als wanneer die regel dat de wettelijke rechtshandelingen geen aanleiding geven tot heffing van een om het even welk evenredig registratierecht, welke toch nergens als dusdanig in het Wetboek der registratierechten te lezen staat, maar in elk geval volgens de algemene zienswijze streng en beperkt moet toegepast worden en alleen betrekking heeft op de zuiver wettelijke rechts-

handelingen, en diensgevolge in zijn toepasselijkheid niet de rechtshandelingen kan omvatten die door de wetgever als overeenkomst worden behandeld, evenmin als de wettelijke gevolgen van een vrij aangegane overeenkomst of de verbintenissen waartoe één of al de partijen niet gedwongen zijn of waaraan ze kunnen ontsnappen;

derhalve is het recht van 0,20 t.h. voorzien door artikel 83 van het Wetboek der registratierechten wel degelijk verschuldigd op de akte die de huurhernieuwing vaststelt tussen Mevrouw weduwe Balliauw en de naamloze vennootschap « Ardor », betreffende het huis waarop het bestreden vonnis betrekking heeft :

Overwegende dat, volgens artikel 3 van afdeling Ibis van hoofdstuk II van boek III, titel VIII, van het Burgerlijk Wetboek, zoals gemelde afdeling werd vervangen door de wet van 30 april 1951 op de handelshuurovereenkomst met het oog op de bescherming van het handelsfonds, de duur van de huurovereenkomst in principe niet korter zijn mag dan negen jaar, behoudens de afwijkingen voorzien bij gemeld artikel en bij de overgangsbepalingen van artikel 33 met betrekking tot de lopende handelshuurovereenkomsten, de wettelijk verlengde huurovereenkomsten, deze met onbepaalde duur en deze die stilzwijgend verlengd werden;

Overwegende dat, spijs de termen zowel van het opschrift van afdeling Ibis als van de artikelen 13, 14, 15, 16-II, en 25, de huurder geen « recht op hernieuwing van de huurovereenkomst » bezit, doch slechts in zekere gevallen een eventueel recht op vergoeding wanneer de verhuurder hem niet vrijwillig de hernieuwing toestaat;

Dat immers, in het stelsel van de wet, de verhuurder zich steeds tegen de aangevraagde hernieuwing kan verzetten en zijn recht op terugneming van het verhuurde goed uitoefenen, weliswaar op gevaar af, in de door de wet bepaalde gevallen en volgens de daarin voorziene modaliteiten, aan de huurder een uitwinningsvergoeding te moeten betalen;

Overwegende dat daaruit volgt, aan de ene zijde, dat zo de verhuurder instemt met de hernieuwing van de oorspronkelijke huurovereenkomst, er een nieuwe huurovereenkomst tot stand komt waarvan de voorwaarden, die kunnen verschillen van deze van de oorspronkelijke overeenkomst, door de partijen of, bij voorkomend geval, door de rechter zullen worden vastgesteld overeenkomstig artikel 18 en, aan de andere zijde, dat de hernieuwing van de huurovereenkomst noodzakelijk de tussenkomst van de wil van de partijen onderstelt en niet uit het gezag van de wet alleen volgt;

Overwegende dat het middel gegrond is;

Wat betreft de kosten ;

Overwegende dat in het verzoekschrift aanlegger de veroordeling van verweerster vordert niet alleen tot « de kosten van verbreking » maar ook tot deze « van de vernietigde rechtszaak »;

Overwegende, enerzijds, dat de verbreking van de bestreden beslissing niet tot gevolg heeft de vernietiging van de vordering waarover de rechter uitspraak heeft gedaan noch van de akten van de procedure welke aan die beslissing zijn voorafgegaan, die verbreking zich slechts uitstrekkend tot de akten en beslissingen die het gevolg zijn van de verbroken beslissing, onderstelling die ten deze niet voorhanden is;

Dat, anderzijds, het alleen de rechter, naar wie de zaak na verbreking wordt verwezen, zal behoren uitspraak te doen over de kosten waarover de rechter, wiens beslissing werd verbroken, uitspraak kon doen;

Overwegende dat in het exploit van betekening van

het verzoekschrift aanlegger bovendien de veroordeling van verweerster tot «de kosten van de vernietigde beslissing» vordert;

Maar overwegende dat het Hof geen acht vermag te slaan op een vordering die niet in het verzoekschrift is begrepen;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerster tot de kosten van de aanleg in verbreking;

Verwijst de zaak naar de vrederechter van het eerste kanton te Antwerpen.

HOF VAN CASSATIE

Verenigde Kamers. — 27 november 1957.

Eerste Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-verslaggever : M. Piret.

Eerste Advocaat-generaal : M. Janssens de Bisthoven.

Advocaat : Mr. Van Rijn.

Raad van State. — Bevoegdheid t.o.v. een door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen tegen een harer werknemers genomen tuchtmaatregel.

De N.M.B.S. is bij de wet opgericht om een dienst van openbaar nut waar te nemen; behoudens de inachtneming van de bepalingen dezer wet, kunnen de statuten, d.w.z. de regelen voor de organisatie en de werking van de N.M.B.S. enkel worden opge maakt en eventueel gewijzigd door de regering (art. I, lid 2, wet van 23 juli 1926); krachtens artikel 13 dezer wet is het statuut van het personeel, dat o.m. aan de N.M.B.S. een tuchtmacht over het personeel toekent, voor dat personeel bindend. De wet kent aldus aan de maatschappij de macht toe beslissingen te treffen, die gevolgen hebben ten opzichte van derden.

Hieruit volgt, dat het bestreden arrest wettelijk beslist heeft, dat de N.M.B.S. in haar door het statuut van het personeel geregelde betrekkingen met haar personeel een administratieve overheid is in de zin van artikel 9 van de wet van 23 december 1946.

Tuchtvervolgingen en het uitspreken van tuchtsancties maken, buiten het in artikel 100, lid 2, van de grondwet omschreven geval, niet geschillen uit, die krachtens artikel 92 van de grondwet uitsluitend ter kennismeming van de rechtbanken behoren; het doet ter zake weinig af, dat het tegen de tuchtmaatregel voorgesteld verweer al dan niet steunt op een beweerde krenking van de vrijheid van vereniging.

N.M.B.S. t/ Victor Hennard.

Gelet op het bestreden arrest, op 3 februari 1955 gewezen door de Raad van State, afdeling Administratie;

Overwegende dat uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan blijkt dat verweerder Hennard, machinist in dienst van de aanleggende maatschappij, welke verzocht was een verklaring af te leggen in de loop van een enquête door haar gehouden naar aan-

leiding van een ongeval, weigerde te getuigen om de reden dat zijn verdediger niet tot de enquête toegelaten was daar deze geen deel uitmaakte van een erkende vakvereniging;

Overwegende dat aanlegster als tuchtsanctie voor deze weigering om te getuigen verweerder een afhouding van één vijfde van zijn dagloon oplegde;

Overwegende dat verweerder bij de Raad van State een verzoekschrift indiende met het oog op de nietigverklaring, krachtens artikel 9 van de wet van van 23 december 1946, van de tegen hem getroffen tuchtsanctie;

Overwegende dat de Raad van State, onder verwerping van de door aanlegster opgeworpen exceptie, zich bevoegd verklaarde om over het verzoekschrift uitspraak te doen;

Over het enig middel afgeleid uit de schending van de artikelen 92 van de Grondwet, 9 van de wet van 23 december 1946, houdende instelling van de Raad van State, 1, 2, 3, 4, 5, 7, 13, 15, 16, 18 en 19 van de wet van 23 juli 1926, tot oprichting van de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen, 1, 2, 4, 19 en 24 van het koninklijk besluit van 7 augustus 1926, houdende de statuten van de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen, en 1134 van het Burgerlijk Wetboek over de bindende werking van de overeenkomsten,

doordat de Afdeling Administratie van de Raad van State zich door het bestreden arrest ten onrechte bevoegd verklaard heeft om kennis te nemen van een eis welke strekte tot nietigverklaring van een afhouding op een loon, als tuchtsanctie, uitgesproken ten laste van verweerder als lid van het personeel van de aanleggende maatschappij, en welke gesteund was op de omstandigheid dat bewuste sanctie door onwetelijkheid aangetast zou wezen, wijl zij genomen is met schending van de bepalingen van het statuut dat de betrekkingen van de aanleggende maatschappij met de leden van haar personeel beheerst en van de ter uitvoering van dit statuut genomen reglementen, en bovendien het beginsel van de vakverenigingsvrijheid, door de wet van 24 mei 1921 gesteld als uitvloeisel van de verenigingsvrijheid, gehuldigd door de Grondwet, zou gekrenkt hebben,

doordat de bestreden beslissing, om de bevoegdheid van de Raad van State te rechtvaardigen, steunt :

1° op het feit dat de aanleggende maatschappij ten opzichte van haar personeel een administratieve overheid zou wezen in de zin van artikel 9 van de wet van 23 december 1946 en dat de banden welke die maatschappij met de leden van haar personeel verenigt, beheerst zouden zijn door een publiekrechtelijk statuut dat elk contractueel karakter uitsluit;

2° op de omstandigheid dat, voor het beoordelen van de wettelijkheid van de ten laste van verweerder genomen tuchtsanctie dient te worden uitgegaan van de bepalingen van het vakverenigingsstatuut dat de betrekkingen van de aanleggende maatschappij met haar personeel beheerst;

en 3° op de omstandigheid dat het voorwerp van het verzoekschrift niet er in bestaat de aanleggende maatschappij ertoe te dwingen het deel van verweerder loon dat als tuchtsanctie afgehouden is terug te betalen, doch uitsluitend in het vernietigen van bewuste sanctie, en dat een door een administratieve overheid genomen administratieve beslissing niet buiten de vernietigingsmacht van de Raad van State valt door het feit dat de eventuele nietigverklaring ervan een weerslag zou kunnen hebben op de burgerlijke rechten,

1) dan wanneer, enerzijds, de aanleggende maat-

schappij, door het feit dat zij in al haar activiteiten een doel van openbaar nut nastreeft, desniettemin voor haar personeel geen «overheid» uitmaakt, welke als zodanig de macht heeft eenzijdig haar beslissingen op te leggen, doch integendeel beheerst is, wat de betrekkingen met haar personeel aangaat, door een statuut dat, verre van gelijkgesteld te kunnen worden met een publiekrechtelijk statuut, een kennelijk contractueel karakter vertoont in zover het uitgaat van een paritaire commissie waarin de vertegenwoordigers van de maatschappij en die van het personeel in gelijk aantal zitting hebben,

2) en dan wanneer, anderzijds, ingeval, zoals ten deze, verzoeker de Raad van State, al zij het in de vorm van een eis tot nietigverklaring, de wettelijkheid wil laten beoordelen van een akte met een individueel karakter, voorgesteld als genomen met schending van de bepalingen van het statuut dat de betrekkingen van de aanleggende maatschappij met de leden van haar personeel beheerst, en als bovendien een recht krenkend dat, zoals het verenigingsrecht, door de Grondwet uitdrukkelijk beschermd is als de menseelijke persoon wezenlijk toebehorend, verzoeker juist daardoor, welk het beperkt voorwerp van zijn beroep moge wezen, opwerpt een «geschil over een burgerlijk recht», voor welk geschil de rechtbanken der rechterlijke macht noodzakelijk bevoegd zijn en waarover alleen deze rechtbanken uitspraak vermogen te doen :

Over het eerste onderdeel :

Overwegende dat, in strijd met hetgeen in het middel wordt verklaard, het arrest het bestreden dispositief niet rechtvaardigt door de enkele vaststelling dat de aanleggende maatschappij «een doel van openbaar nut nastreeft»; dat het bovendien erop wijst dat door de wet van 23 juli 1926 de activiteit van aanlegger «geregeld» is uit aanmerking van dit doel ;

Overwegende dat de aanleggende maatschappij door de wet opgericht is om een dienst van openbaar nut waar te nemen ; dat, behoudens het inacht nemen van de bepalingen van deze wet, de statuten, dit wil zeggen de regelen voor de organisatie en de werking van aanlegster, enkel kunnen worden opgemaakt en eventueel gewijzigd door de Regering (artikel 1, lid 2) ; dat krachtens artikel 13, het statuut van het personeel, hetwelk onder meer aan aanlegster een tuchtmacht over het personeel verleent, voor het personeel bindend is ; dat de wet aldus aan de maatschappij de macht toekent beslissingen te treffen welke ten opzichte van derden gevolgen hebben ;

Dat hieruit volgt dat het bestreden arrest wettelijk beslist heeft dat de aanleggende maatschappij in haar door het statuut van het personeel geregelde betrekkingen met haar personeel een administratieve overheid was in de zin van artikel 9 van de wet van 23 december 1946 ;

Overwegende, weliswaar, dat in de voorziening betoogd is dat, aangezien het statuut van het personeel krachtens artikel 13 van de wet van 23 juli 1926 opgemaakt is door een Paritaire Commissie welke samengesteld is, ten dele uit leden benoemd door de raad van beheer van aanlegster, en ten dele uit leden benoemd door de organisaties waarin de leden van het personeel gegroepeerd zijn, bewust statuut niet een akte is van de maatschappij, doch van personen die handelen, de enen als lasthebbers van de maatschappij en de anderen als lasthebbers van het personeel ; dat bewuste Commissie derhalve geen orgaan van de maatschappij is ;

Overwegende, echter, enerzijds, dat uit de omstandigheid dat de leden van de Commissie benoemd worden, de ene door de raad van beheer en de andere door bedoelde organisaties, niet valt af te leiden dat elk dier leden, wanneer hij aan de werkzaamheden van de Commissie deelneemt, enkel een lasthebber is en handelt in naam van degenen die dat lid benoemd hebben ;

Overwegende, anderzijds, dat artikel 13 van de wet van 23 juli 1926 de bevoegdheden, welke het bepaalt, niet van de leden van de Paritaire Commissie individueel verleent, doch aan de Commissie zelf, waarvan het de oprichting in de schoot van de aanleggende maatschappij voorschrijft, en dat de Commissie mitsdien een orgaan van deze uitmaakt ;

Over het tweede onderdeel :

Overwegende, enerzijds, dat, in strijd met wat dit onderdeel onderstelt, tuchtvervolgingen en het uitspreken van tuchtsancties niet, buiten het geval omschreven in artikel 100, lid 2, van de Grondwet, geschillen uitmaken die krachtens artikel 92 uitsluitend de rechtbanken ter kennisneming staan ; dat het ter zake weinig afdoet dat het tegen de tuchtmaatregel voorgestelde verweer al dan niet op een beweerde krenking van de verenigingsvrijheid gesteund is ;

Overwegende, anderzijds, dat uit het bestreden arrest of uit een procedurestuk waarop het Hof vermag acht te slaan niet blijkt dat verweerder de Raad van State verzocht heeft, benevens nietigverklaring van de jegens hem genomen tuchtbeslissing, om vergoeding van een schade, hem berokkend door de daad van aanlegster en door hem als onwettelijk beschouwd, noch zelfs om vaststelling van het bestaan van dergelijke schade ;

Over het derde onderdeel :

Overwegende dat verweerder in zijn verzoekschrift tot de Raad van State niet zijn recht op loon heeft doen gelden, doch de nietigheid van een jegens hem genomen tuchtsanctie ; dat het van belang ontbloomt is dat de te nemen beslissing gevolgen kan hebben voor de uitoefening van zijn burgerlijk recht op zijn bezoldiging naardien deze invloed slechts onrechtstreeks en bijkomend is ;

Dat geen van de onderdelen van het middel kan aangenomen worden ;

Om deze redenen :

Verwerpt de voorziening ;
Veroordeelt aanlegster tot de kosten.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

Rechtskundig Weekblad

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

9e Kamer. — 19 april 1958

Voorzitter : M. Malgaud.

Raadsheren : M.M. Liard en Elleboudt.

Advocaat-Generaal : M. Cerckel.

Advocaten : Mrs. Maerten en Sneyers (Br.)

1. **Bewijs in burgerlijke zaken. — Bewijskracht van processen-verbaal van politie of rijksmacht even groot als in strafzaken.**
2. **Burgerlijke verantwoordelijkheid. — Vader. — Verplichting van toezicht in concreto te appreciëren. — Verantwoordelijkheid niet gesteund op vermoeden van schuld in opvoeding van kind doch op tekortkoming in toezicht. — Bewijs van gebrek aan opvoeding ten laste van benadeelde.**

1. *De processen-verbaal van de plaatselijke politie of van de rijksmacht die een voldoende bewijskracht bezitten om de overtuiging van de strafrechter te gronden wat betreft de werkelijkheid van de materiële feiten bezitten een gelijke bewijskracht in burgerlijke zaken.*

2. *Het vermoeden van schuld lastens de vader op basis van art. 1384 al. 2 B.W. impliceert niet dat de vader gehouden is tot een bestendig en voortdurend toezicht op zijn minderjarig kind, doch zijn verplichting dient geapprecieerd te worden in concreto, rekening gehouden met de feitelijke omstandigheden van het leven, de ouderdom van het kind, zijn karakter, zijn bekwaamheid, de aard van zijn gewone werkzaamheid.*

De verantwoordelijkheid van de vader is niet grond op een vermoeden van schuld in de opvoeding van het kind, maar wel op een tekortkoming in de uitvoering van de verplichting van toezicht, zodat het aan de benadeelde behoort het bewijs te leveren van het gebrek aan opvoeding indien hij acht zijn schade aan die bepaalde fout te kunnen wijten.

Taeymans t/Smans.

Gezien in regelmatig uitgifte het vonnis der Rechtbank van 1e Aanleg te Turnhout dd. 4 juni 1957, waartegen het beroep, regelmatig naar vorm binnen de wettelijke termijn werd aangetekend; overwegende dat het wegeltje waarop het litigieus ongeval zich voordeed geen eigenlijk rijwielpad uitmaakt maar een gedeelte van de vroegere bedding van het tramspoor; dat juist naast de steenweg en op dezelfde hoogte een harde bekleding bestaat welke op een honderdtal meter, het verkeer der rijwielen op een breedte van 1 m. 20 toelaat; dat de rest van de gewezen bedding van het tramspoor tot naast de gracht, dit wil zeggen op een breedte van 2 meter met gras is bedekt;

Overwegende dat de eerste Rechter terecht onderlijnt dat het hier niet gaat over een verplichtend rijwielpad en dat dienvolgens de jonge wielrijdster zich op geen prioriteitsrecht mag beroepen;

Overwegende dat uit de gegevens der zaak blijkt, dat het niet Luc Imans is die op het reeds stilstaand rijwiel van Lia Taeymans is gesprongen maar wel deze laatste die de kleine Luc aangereden heeft op een plaats aan het verkeer van alle voertuigen principieel onttrokken en waar de kleine jongen vrijelijk mocht gaan;

Overwegende dat de aard van de verwonding op het rechterbeen van Luc Imans bespeurd en de overeenstemmende verklaringen der getuigen, Aerts, Derkinderen, Huyskens en Willem bewijzen dat Lia Taeymans die per fiets naar Poederlee reed, plots om heeft gekeken met het gevolg dat zij tevens naar rechts heeft gezwenkt en met het voorwiel van haar fiets Luc Imans heeft geraakt;

Overwegende dat appellant te vergeefs alle geldigheid ontkent van de processen-verbaal van de plaatselijke politie of van de rijksmacht; dat immers de getuigenissen overeenkomstig artikel 154 en 189 van het wetboek van strafvordering ingewonnen, een voldoende bewijskracht bezitten om de overtuiging van de Strafrechter te gronden wat betreft de werkelijkheid van de materiële feiten, en er geen reden bestaat om aan zulk proces-verbaal een gelijke bewijskracht te weigeren in burgerlijke zaken;

Overwegende dat het inleidend exploit, alhoewel niet duidelijk in zijn bewoordingen, toch op ondubbelzinnige wijze uitwijst dat de bedoeling van de eiser was Taeymans Jean in de zaak te betrekken enerzijds in hoedanigheid van vader en wettige vertegenwoordiger van zijn minderjarige dochter en anderzijds als burgerlijk verantwoordelijk voor de daden van zijn minderjarig kind met hem inwonend;

Overwegende dat de fout van Lia Taeymans, die zeker de jaren des onderscheids had bereikt, bewezen zijnde, alsook het causaal verband met het ongeval, haar verantwoordelijkheid ter zake is betrokken; dat hieruit volgt dat Taeymans Jean, krachtens het vermoeden van schuld (artikel 1384 al. 2 van het burgerlijk wetboek) eveneens moet instaan tenzij hij het bewijs levert dat hij het schadelijk feit niet heeft kunnen beletten (art. 1384 al. 4 van hetzelfde wetboek);

Overwegende dat te bemerken valt dat de vader als zodanig niet gehouden is tot een bestendig en voortdurend toezicht op zijn minderjarig kind, maar dat zijn verplichting desaan gaande dient geapprecieerd te worden «in concreto», dit wil zeggen op een redelijke wijze, met het oog op de feitelijke omstandigheden van het leven, de ouderdom van het kind, zijn karakter, zijn bekwaamheid, de aard van zijn gewone werkzaamheid;

Overwegende dat uit dit standpunt niet kan beschouwd worden als een gebrek aan toezicht het laten rijden van een vijftienjarig meisje per fiets vooral wanneer het gaat over ritten in een landelijke gemeente; dat trouwens dient aangestipt dat de vader, zelfs indien hij aanwezig zou geweest zijn, een ogenblik van onachtzaamheid vanwege zijn dochter niet zou hebben kunnen beletten;

Overwegende dat volgens de Rechtspraak van het Hof van Verbreking (Cass. 9 juli 1934 - Pas. 1 325) de verantwoordelijkheid van de vader niet op een vermoeden van schuld in de opvoeding van het kind wordt gegrond, maar alleenlijk op een tekortkoming in de uitvoering van de verplichting van toezicht; dat het derhalve aan de benadeelde behoort het bewijs te leveren van het gebrek aan opvoeding indien hij acht zijn schade te kunnen wijten aan die bepaalde fout;

Overwegende dat het bewijs van die fout noch geleverd noch aangeboden wordt; dat de omstandigheid dat Lia Taeymans na het ongeval het ernstig karakter ervan niet ingezien heeft niet in aanmerking kan komen daar dit niet volstaat om het bewijs van een slechte opvoeding te geven;

Overwegende dat het bedrag van de schadeloosstelling zoals door de eerste Rechter beraamd, verrechtvaardigd voorkomt, dat het trouwens niet betwist wordt;

Om deze redenen :

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak. Gelet op art. 24 der wet van 15 juni 1935;

Gehoord in openbare zitting het grotendeels eensluidend advies van de heer Advokaat-Generaal Cerckel; Ontvangt het beroep; verklaart het gedeeltelijk gegrond.

Doet het aangevochten vonnis te niet waar het appellant in eigen naam veroordeelt tot het betalen ener som van 14.362 fr. met de interesten en de kosten.

Wijzigend; zegt appellant slechts gehouden tot betaling van voormelde geldsom in zijn hoedanigheid van beheerder der goederen van zijn minderjarig kind.

Bevestigt voor het overige het vonnis waartegen beroep.

Verwijst appellant in de helft der kosten van beroep.

NOOT : Zie wat bewijsvoering betreft in tegenovergestelde zin Vredegerecht Mol - 10 juni 1958 - hierna.

HOF VAN BEROEP TE GENT

5e Kamer. — 21 mei 1958

Voorzitter : M. Verougstraete

Raadsheren : M.M. Vanparijs en Le Fevere de ten Hove

Advocaat-generaal : M. de Hoon

Advocaten : Mrs. Moyersoen en Van de Vorst
gestelde zin Hof van Beroep te Brussel, 19 april 1958,

Betekening van exploit ten verzoeken van de Belgische Staat zonder aanwijzing van het optredend orgaan. — Geen nietigheid.

De betekening van een vonnis, gedaan ten verzoeken van de « Belgische Staat — ministerie van landsverdediging... », zonder nadere aanwijzing van « rechtsverband tussen de administratie en de aangestelde, die in haar naam optreedt, is niet nietig.

Vervoort t/Belgische Staat (Minister van Landsverdediging)

Gezien de stukken, o.m. de uitgifte van het aangevochten vonnis, verleend door de Rechtbank van Koophandel te Aalst op 11 oktober 1955;

Overwegende dat dit vonnis aan appellant betekend werd op 29 december 1955 en dat het hoger beroep dagtekent van 2 oktober 1956;

Overwegende dat appellant voorhoudt dat de betekening welke gedaan werd door « de Belgische Staat - Ministerie van Landsverdediging, Kazerne Prins Boudewijn, Daillyplaats, Brussel », nietig is, omdat zij het juridisch verband niet aanduidt tussen « de administratie en de aangestelde die in haar naam optreedt », zodat de verzoeker in dat exploit niet of ongenoegzaam zou vermeld zijn;

Overwegende dat de inrichting van de ministeriële departementen, de aanduiding van hen die ze vertegenwoordigen, alsook de omschrijving van de bevoegdheid van deze vertegenwoordigers voortvloeien uit de grondwet, de wetten en de reglementen;

dat deze vertegenwoordigers en hun bevoegdheid derhalve wegens hun instelling ingevolge de wet dienen aangezien als aan allen bekend, zodat hun uitdrukkelijke aanduiding niet vereist is in de exploiten welke van die departementen uitgaan;

dat, vermits in een ministerieel departement de

minister het hoofd is van de dienst (vgl. R.P./D.B., tw. Pouvoir Exécutif, nummers 84 en 85), bij ontstentenis van nadere aanduiding in het exploit, de minister moet aangezien worden als metterdaad optredend orgaan;

Overwegende dat daarenboven geïntimeerde er dan ook geen belang bij had zulks uitdrukkelijk in het exploit te zien bevestigen of op welke wijze ook het orgaan nader te doen identificeren;

Overwegende dat de oorspronkelijke dagvaarding, evenals de herdagvaarding, uitging van « de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de Heer Minister van Landsverdediging »;

dat appellant vóór de eerste rechter concludeerde « tegen : de Belgische Staat, Ministerie van Landsverdediging »; dat het aangevochten vonnis de aanlegger aanduidt als « Belgische Staat, Ministerie van Landsverdediging, Kazerne Prins Boudewijn, Daillyplaats, Brussel »; dat appellant tegen deze identificering van zijn tegenpartij en erkend schuldeiser geen bezwaar inbrengt;

Overwegend dat hieruit nogmaals blijkt dat appellant wist dat de Minister van Landsverdediging optrad als orgaan van de Belgische Staat in al de handelingen van het geding en dat hij er geen belang bij had zulks in het betekeningsexploit te zien herhalen;

Overwegende dat, vermits de betekening d.d. 29 december 1955 als geldig en regelmatig voorkomt, het hoger beroep, d.d. 2 oktober 1956 niet te rechter tijd werd ingesteld;

Om die redenen,

Het Hof,

wijzend op tegenspraak,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Gehoord advocaat-generaal De Hoon in zijn eensluidend advies,

alle andere of strijdige besluiten als niet gegrond verwerpend,

verklaart appellant niet ontvankelijk in zijn hoger beroep;

Verwijst hem in de kosten van de aanleg.

HOF VAN BEROEP TE GENT

3e Kamer. — 27 februari 1958.

Voorzitter : M. Vanden Abeele.

Raadsheren : MM. Morel de Westgaver en Lefebvre.

Advocaat-generaal : M. Vanhoudt.

Advocaten : Mrs. Castille, Derycke en Bruneel
(Antwerpen).

Invoerrechten. — Door bediende van de declarant getekende aangifte. — Ongeldigheid van de aangifte.

Vooraleer de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van iemand in het gedrang kan worden gebracht, is vereist, dat de volmacht met absolute zekerheid bezeten wordt.

De door een bediende van de declarant getekende aangifte is ongeldig, indien niet bewezen is, dat die bediende daartoe een bijzondere volmacht had gekregen. Zodanige aangifte kan derhalve niet dienen als grondslag voor een strafrechtelijke vervolging.

Direkteur van Douanen en Accijnzen t./
Stampaert en Martens.

Verdacht van te Gent op 26 juni 1954 :

beiden : als de daders, mededaders, medeplichtigen of enigszins belanghebbenden, koopwaren bij de invoer te hebben aangegeven als tariefnummer 991 Antiquités-pièces de collection, terwijl het onderzoek heeft uitgewezen dat een zekere hoeveelheid dezer koopwaren nauwkeurig in het proces-verbaal gespecificeerd met een valse benaming werd aangegeven ;

daaraan niet schuldig verklaard, werden beide verdachten van de vervolging ontslagen zonder kosten, bij vonnis der Correctionele Rechtbank te Gent, dd. 4 februari 1956, waartegen het vervolgend beheer beroep had aangetekend op 4 februari 1956 ;

bij arrest dd. 16 november 1956 werd het beroep ontvankelijk verklaard en drie deskundigen aangesteld met volgende opdracht : partijen behoorlijk opgeroepen, de litigieuze goederen zijnde deze vermeld onder n°s 1, 2 en 3 van het proces-verbaal dd. 6 oktober 1954 (stuk 4 van de bundel) te inventoriëren, te beschrijven, er de karakteristieken van te geven, hun oorsprong op te zoeken, hun ouderdom te bepalen, de wijze van fabricage ervan te beschrijven, te zeggen of ze in de handel en in de musea zouden beschouwd worden als oudheden of verzamelingstukken en waarom ;

de zaak werd verschoven om de eedaflegging van de deskundigen ;

Herzien het arrest dezer kamer dd. 10 november 1958 ;

Gezien het verslag der deskundigen alsook de overige stukken van de bundel ;

Overwegende dat naar de mening van de deskundigen sommige der koopwaren op 26 juni 1954 aan de bevoegde ambtenaar van het kantoor der Douanen te Gent ter verificatie aangeboden niet kunnen beschouwd worden als oudheden of verzamelingstukken ;

Overwegende dat het beheer verdachten ten laste legt de litigieuze voorwerpen verkeerdelijk te hebben aangegeven onder het tariefnummer 991 als « antiquités, pièces de collection » en aldus in overtreding te zijn met artikelen 120/3e en 213 der algemene wet van 26 augustus 1822 ;

Overwegende dat verdachten formeel hun schuld betwisten ;

Overwegende dat het aangifteformulier (stuk 6) als aangever vermeldt eerste verdachte Stampaert en dat het ondertekend is door tweede verdachte Martens ;

Overwegende dat de handtekening alhoewel onleesbaar, zowel door het Beheer als door verdachten erkend wordt als deze van Martens ;

Overwegende dat niet betwist wordt dat de litigieuze goederen eigendom waren van verdachte Stampaert en dat verdachte Martens in dienst van voornoemde was als bezoldigde bediende ;

Overwegende dat verdachte Stampaert loochent aan Martens opdracht gegeven te hebben om de kwestieuze aangifte op te stellen in de vorm zoals ze het geweest is en deze te ondertekenen ;

Overwegende dat verdachte Martens, naar luidt van artikel 118 der algemene wet van 26 augustus 1822, waarvan de tekst gepubliceerd werd in de journal Officiel XVII n° 39 « in de Franse taal, verdachte Martens de aangifte mocht doen zo hij als « fondé de pouvoir » optrad ;

Overwegende dat het Beheer in gebreke blijft het bewijs te leveren dat Martens een speciale opdracht had om de kwestieuze aangifte op te stellen zoals het geweest is en deze te ondertekenen ;

Overwegende dat het Beheer weliswaar voorhoudt dat verdachte Martens in zijn hoedanigheid van bediende, voorheen, tientallen aangiften deed in naam van Stampaert en dat deze nooit enig protest aantekende en dat hij daarbij bij het afgeven der aangifte

de betaling der rechten deed en hieruit besluit dat verdachte Martens dus wel mocht beschouwd worden als « fondé de pouvoir » ;

Overwegende dat deze feiten, in geval ze als beezen kunnen aangezien worden niet van die aard zijn dat ze het bewijs daarstellen dat Martens een speciale volmacht had op de dag der feiten om de litigieuze aangifte te ondertekenen en op te stellen ;

Overwegende dat er wel enig vermoeden bestaat dat hij in bepaalde zaken voor zijn werkgever mocht optreden doch daar waar de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van een persoon in gedrang kan gebracht worden is echter vereist dat de volmacht met absolute zekerheid beezen worden ;

Overwegende dat aldus niet beezen is dat verdachte Stampaert opdracht gegeven had aan zijn bediende om de litigieuze aangifte te doen ;

Overwegende dat Martens die geen « fondé de pouvoir » was of beweert dat hij dit was, in de zin daaraan te geven, dan ook geen aangifte kon doen ;

Overwegende dat hij trouwens noch eigenaar, noch consignataire, noch kapitein, noch vervoerder der goederen was en zich trouwens als dusdanig niet heeft doen doorgaan evenmin als speciale gevolmachtigde van zijn werkgever ;

Overwegende dat de feiten lastens verdachten evenmin als in eerste aanleg beezen zijn geworden ;

Om deze redenen en deze niet tegenstrijdig van de eerste rechter ;

Gelet op artikelen 24 der wet van 15 juni 1935, 191, 211 W.B.S.V., alle wetsbepalingen op deze terechtzitting door de Voorzitter aangeduid ;

Het Hof, wijzende op tegenspraak ;

Alle andere of strijdige besluiten van de hand wijzende als ongegrond ;

Ontvangt het beroep en erop wijzende, bevestigt de vrijspraak van verdachten ;

Laat de kosten ten laste van de Staat.

NOOT : Het bij bovenstaand arrest bevestigde vonnis van de Rechtbank te Gent dd. 4 februari 1956 is in dit nummer opgenomen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN

2e Kamer. — 24 februari 1959.

Voorzitter : M. Terlinden.

Rechters : M.M. Catfolis en Meulemans.

Advocaten : Mrs. Osselaer en De Vis.

Vervoer per spoorweg. — Voorzorgen door de reiziger bij het overstappen van sporen.

In een station, waar geen personeel aanwezig is, moet de reiziger voor zijn eigen veiligheid zorgen.

De N.M.B.S. is niet gehouden de reiziger tegen eigen onvoorzichtigheid te vrijwaren en een station op zulke wijze in te richten, dat de afstappende reizigers niet over de sporen moeten gaan om de uitgang te bereiken. Het behoort aan de reizigers zich aan de plaatselijke en bestaande omstandigheden aan te passen.

Het bij artikel 4 van de wet op de vervoerovereenkomst gestelde vermoeden van schuld weegt op de vervoerder alleen tijdens de uitvoering van het vervoer.

Wwe Paelemans en cs. t/ N.M.B.S.

Overwegende dat de vordering ingeleid bij geboekt exploit van deurwaarder Paelemans in dienstverblijf te

Brussel dd. 3-10-1956 er toe strekt verweerster te doen veroordelen aanleggers te vergoeden voor de schade die zij geleden hebben ingevolge het overlijden van haar echtgenoot Poelmans Frans, voor wat eerste aanlegster betreft en van hun vader wat betreft 2e, 3e en 4e aanleggers, die het slachtoffer was van een spoorwegongeval te Testelt de 7 oktober 1955;

Overwegende dat de vordering gesteund gaat op art. 1382 en 1384 van het B.W.B. en op art. 4 van de wet van 25-8-1891;

Overwegende dat Poelmans Frans, wonende te Diest, Turnhoutsebaan 28, te Testelt van de trein Leuven-Hasselt om 21 u. 36 uitstapte met nog een tiental andere reizigers;

Dat hij op het perron wachtte om dan de laatste wagon voorbij zijnde, over de aangewezen verplichte overgang te stappen ten einde de uitgang van het station te bereiken aan de overkant;

Dat zo doende, hij verrast werd door een goederentrein die uit tegenovergestelde richting afgereden kwam;

Dat hij er door gevat werd en de dood bij dit ongeval vond;

Overwegende dat aanleggers het ongeval toeschrijven aan een reeks fouten, die, hetzij door de machinist van de goederentrein, aangestelde van verweerster, hetzij door verweerster zelf gepleegd werden;

Overwegende dat de feiten die aanleggers beweren aan de grond te liggen van het ongeval, niet als fouten ten laste van verweerster kunnen weerhouden worden en trouwens ook geen verband houden met het ongeval;

Overwegende dat niet wordt betwist dat geen personeel van het station ter plaatse was om de reizigers te doen overstappen;

Dat dit feit nochtans niet kon onbekend zijn aan het slachtoffer; dat in elk geval de afwezigheid van personeel, persoonlijk door de afstappende reizigers kon vastgesteld worden; dat het slachtoffer dan ook, en meer dan ooit, voor zijn eigen veiligheid diende te zorgen;

Overwegende dat het in tegenstrijd met de beweringen van aanleggers blijkt dat het station verlicht was en zelfs, de avond van het ongeval toen de reizigers-trein inreed, op een buitengewone wijze omdat de goederentrein in aantocht was;

Overwegende dat het niet wordt betwist dat de goederentrein aan de voorkant van de locomotief behoorlijk verlicht was; dat zijn aankomst bijgevolg tijdig kon opgemerkt worden door de reizigers;

Overwegende dat het niet bewezen is dat de goederentrein geen fluitsignaal zou gegeven hebben;

Overwegende inderdaad dat de getuige Geeraerts stellig verklaart dat de trein gefloten heeft toen hij aan de barreel aankwam; dat de machinist van de trein, uit dewelke het slachtoffer kwam, insgelijks bevestigt dat een fluitsignaal door de goederentrein werd gegeven toen deze de reizigerstrein kruiste;

Dat weliswaar verscheidene reizigers die te Testelt uitstapten, eerst beweerden dat de goederentrein niet had gefloten doch dat zij naderhand moesten toegeven, dat het nochtans niet uitgesloten was dat de goederentrein gefloten had;

Overwegende dat ten laste van verweerster niet ten bezwaarlijke titel kan weerhouden worden, van het station niet te hebben ingericht op zulke wijze dat de afstappende reizigers niet over de sporen dienden te gaan om aan de uitgang te komen;

Overwegende dat het inderdaad aan de reizigers behoort zich aan te passen aan de plaatselijke en bestaande omstandigheden;

Dat verweerster er niet kan toe gehouden worden

door een speciale inrichting de reizigers te vrijwaren tegen hun eigen onvoorzichtigheid;

Overwegende dat het eveneens ten onrechte is dat aanleggers aan verweerster verwijten geen uitzonderlijke voorzorgsmaatregelen getroffen te hebben op voornoemde datum en uur daar het vervroegde uur, op hetwelk de goederentrein het station inreed, ongewoon was en onvoorzienbaar voor de reizigers was;

Overwegende dat de reizigers zich niet mogen betrouwen op het doorrituur van treinen en in het bijzonder niet van goederentreinen; dat het verkeer van goederentreinen voor wat betreft het getal en uur schommelingen ondergaat, die afhangen van innerlijke aangelegenheden;

Dat de reizigers derhalve op elk ogenblik de aankomst van een goederentrein moeten verwachten;

Overwegende dat het ter zake trouwens uit de voorgelegde stukken blijkt, dat eermaals kwestieuze goederentrein door het station van Testelt doorreed op uren die de aankomst en het vertrek van de reizigers-trein van 21 u. 35 benaderen;

Overwegende dat het uit de bovengaande beschouwingen blijkt, dat de aangewreven feiten, ten onrechte trouwens door aanleggers als fouten betiteld, geen oorzakelijk verband vertonen met het ongeval;

Overwegende dat de oorzaak van het ongeval integendeel in de gedragingen van het slachtoffer zelf te vinden is;

Overwegende dat het inderdaad aan het slachtoffer zelf behoorde voor zijn eigen veiligheid te zorgen;

Dat de elementairste voorzichtigheid hem oplegde alvorens zich op de sporen te wagen, zich te vergewissen of het het zonder gevaar doen kon;

Dat het in het bijzonder diende na te gaan of geen trein in aankomst was;

Overwegende dat uit de omstandigheden van de zaak blijkt dat het aan alle voorzichtigheid te kort gekomen is; dat het begon over te stappen zodra de laatste wagon van de trein, die het kwam te verlaten, voor hem was doorgereden, alhoewel het zicht noodzakelijkerwijze door de vertrekkende trein nog beperkt bleef;

Dat het tussen de eerste reizigers was om over te stappen en niet naging of de spoorbaan vrij was;

Overwegende dat indien het slachtoffer de minste voorzichtigheid aan de dag had gelegd, het ongeval niet zou gebeurd zijn;

Overwegende dat het alleen deze grove onvoorzichtigheid is die de oorzaak geweest is van het ongeval;

Overwegende dat artikel 4 der wet van 25 augustus 1891 op het vervoercontract slechts tegen de vervoerder kan ingeroepen worden indien het ongeval zich werkelijk heeft voorgedaan tijdens de uitvoering van het vervoer;

Dat de verantwoordelijkheid van verweerster nochtans slechts in het gedrang kan worden gebracht indien het ongeval niet kan toegeschreven worden aan een fout van de reiziger;

Overwegende dat zoals reeds hierboven gezegd het ter zake blijkt dat het ongeval uitsluitelijk te wijten is aan de zware fout die door het slachtoffer zelf werd begaan;

Dat hieruit ook blijkt dat het ter zake zonder nut is na te gaan of het ongeval nog gebeurde tijdens de uitvoering van het contract;

Overwegende dat het uit de bovengaande beschouwingen blijkt dat de eis van aanleggers ongegrond is;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Wijst aanleggers van hun eis af :

Verwijst ze in de kosten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TONGEREN

19 juni 1959.

Voorzitter : M. Driessen.
 Rechters : M.M. Winants en Alsteens.
 Advocaten : Mrs. Thoné en Bosmans.

Aansprakelijkheid van de dorsondernemer voor ongevallen wegens de niet-afscherming van de tandwielen van zijn dorsmachine. — Eigen schuld van het slachtoffer.

De dorsondernemer, die met behulp van een machine het graan dorst bij landbouwers, begaat een fout door de tandwielen van deze machine niet af te schermen. Hij moet weten, dat een dergelijke machine als zodanig gevaar kan opleveren voor de landbouwer, die niet vertrouwd is met het mechanisme ervan en met hetgeen er aan gehecht is. Deze laatste, die wist dat er geen afscherming aanwezig was en de blote tandwielen moest zien, begaat zelf een grote onvoorzichtigheid, door niet op behoorlijke afstand van de tandwielen te blijven.

Schreurs t/ Cs. Houben.

Gezien de stukken van het geding en namelijk de inleidende dagvaarding van deurwaarder Carlo Van Elst te Mechelen-aan-de-Maas in datum van 18 september 1958;

Overwegende dat de eis strekt tot vergoeding van de schade geleden ten gevolge van een ongeval waarvan aanlegger het slachtoffer was;

Overwegende dat het uit het afschrift van de strafbundel blijkt dat, tijdens het dorsen van het graan toebehorend aan aanlegger, deze met zijn linkerkant tussen de kamwielen van de machine terecht kwam, met het gevolg dat drie vingers afgerukt werden;

dat het ook vaststaat dat aanlegger, als bevoorradener boven op de machine stond en dat er geen afscherming geplaatst werd op de verschillende koppelingen en kamwielen;

Overwegende dat eerste verweerder ter plaatse was, toen het ongeval gebeurde;

Overwegende dat het uit de verklaring door eerste verweerder afgelegd aan de rijkswacht van Lanklaar, blijkt :

1. dat hij de dag vóór het dorsen de machine bij aanlegger had gebracht;
2. dat hij, vooraleer met het dorsen van de haver te beginnen, boven op de machine gegaan is om de bevoorradingsmondopening te zuiveren en de gevaarlijkste plaatsen gezuiverd heeft;
3. dat hij de afscherming niet op de tandwielen heeft aangebracht omdat er te weinig plaats was, om de schoventoevoer te plaatsen, gelet op de wijze waarop de machine opgesteld moest worden;

Overwegende dat al deze gezegden bewijzen dat eerste verweerder ter plaatse tegenwoordig was om te zorgen, op technisch gebied voor het doelmatig werken van de dorsmachine en om toezicht te houden op de verschillende mechanische operaties; dat de installatie van de dorsmachine ook tot zijn verplichtingen behoorde;

Overwegende dat het hier een aannemingscontract geldt en eerste verweerder, als aangestelde van zijn vader, tweede verweerder, de leiding van het dorsen had, alhoewel het personeel door aanlegger te zijner beschikking werd gesteld;

Overwegende dat de fout van eerste verweerder in een verzuim bestaat, te weten de niet-afscherming van de tandwielen;

Dat hij moest weten dat zulke installatie op zichzelf gevaarlijk was voor een landbouwer, die niet vertrouwd is met het mechanisme van zulke machine en met hetgeen er aan gehecht is; dat hij in zulke omstandigheden de dorsoperaties niet moest laten gebeuren;

Overwegende nochtans dat aanlegger, die wist dat er geen afscherming was en de blote kamwielen moest zien, zelf een grote onvoorzichtigheid beging met niet op behoorlijke afstand van de tandwielen te blijven;

Overwegende dat de verantwoordelijkheid van aanlegger en van verweerder « ex aequo et bono » geschat wordt respectievelijk op 4/5 en 1/5e;

Overwegende dat, alvorens uitspraak te doen omtrent het bedrag van de schade, een deskundig onderzoek zich opdringt, zoals hierna bepaald wordt;

Gezien artikels 2, 30 tot 37 en 55 tot 59 van de wet van 15 juni 1935, gewijzigd door de wet van 20 juli '39;

Om deze redenen :

De Rechtbank, uitspraak doende op tegenspraak :
 Alvorens recht te doen ten gronde;

Stelt als deskundige aan, de heer dokter Molenaers, Louis, wonende te Tongeren, met opdracht, na kennisneming van de bundel en van gebeurlijke bijgebrachte bescheiden aanlegger te onderzoeken en de door hem bij kwestig ongeval van 8 februari 1958 opgelopen letsels en verwondingen te beschrijven, de graad en duur van de tijdelijke werkonbekwaamheid alsook de graad van de bestendige werkonbekwaamheid te bepalen evenals de onderstane pijnen en smarten, van al zijn bevindingen een gemotiveerd en beëdigd schriftelijk verslag ter griffie neer te leggen;

Behoudt de kosten voor.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE GENT

7e Kamer. — 4 februari 1956.

Voorzitter : M. de Lanier.
 O.M. : M. de Weer.

Advocaten : Mrs. Castille, Derycke en Bruneel
 (Antwerpen).

Invoerrechten. — Door bediende van de declarant getekende aangifte. — Ongeldigheid van de aangifte.

Artikel 118 van de Algemene Wet van 26 augustus 1822 vereist niet, dat de aangiften aan de douane bij invoer van de koopwaren in België door de declaranten geschreven zijn, doch wel dat zij door hen getekend zijn.

Om geldig te zijn moet de aangifte dus ondertekend zijn door hem, die het feitelijke bezit van de koopwaren had, of o.m. door zijn daartoe bijzonder gemachtigde.

Zo in burgerlijke zaken de derde, die gehandeld heeft met iemand, die zich als lasthebber heeft

laten doorgaan, het bestaan van de last door alle middelen rechtens mag bewijzen, is zulks niet toegelaten om de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van een vermoede lastgever in het gedrag te brengen.

Gezien het limitatieve karakter van voormeld artikel 118 van de Algemene Wet is de door de bediende van de declarant getekende aangifte onregelmatig en bestaat dus in rechte niet; zij mag bijgevolg niet dienen als grondslag voor een strafvordering.

Bestuur der Douanen en Accijnzen der Prov. O. en W. Vl. en O.M. t./Stampaert en Martens.

Overwegende dat de verdachten vervolgd worden om te Gent, op 26 juni 1954, als daders, mededaders, medeplichtigen of enigszins belanghebbenden, koopwaren bij de invoer te hebben aangegeven als « Tariefnummer 991 — Antiquités — pièces de collection » terwijl het onderzoek heeft uitgewezen dat een zekere hoeveelheid dezer koopwaren met een valse benaming werd aangegeven;

Overwegende dat het gebleken is uit het vooronderzoek en de verhandelingen van de zaak dat Stampaert Désiré inderdaad op 26 juni 1954 goederen ter verificatie aangeboden heeft, samen met de desbetreffende aangifte tot vrije invoer;

Dat op die aangifte Stampaert als aangever vermeld was, doch die aangifte ondertekend was door zijn bediende Martens Lodewijk, de tweede verdachte;

Overwegende dat het Beheer staande houdt dat Martens hier gehandeld heeft in hoedanigheid van « gemachtigde » (fondé de pouvoirs) van Stampaert en wel degelijk opdracht had gekregen om die aangifte te doen;

Dat Martens die opdracht vanwege Stampaert mondeling of stilzwijgend zou bekomen hebben, en, gezien deze laatste ontkent daartoe enigerlei opdracht gegeven te hebben, het Bestuur der Douanen, als derde persoon, beweerde lastgeving met alle rechtsmiddelen bewijzen mag;

Overwegende dat het Beheer verder staande houdt dat Martens, die de aangifte vrijelijk ondertekend heeft, en opgetreden is zoals lasthebber dan wel zonder medeweten van zijn werkgever in eerste instantie schuldig is wegens de verkeerde benaming;

Overwegende, echter, dat de vervolging door het Beheer tegen de verdachten ingesteld, als grondslag een aangifte veronderstelt die overeenkomstig de termen van de wet gedaan werd, en die dus geldig is;

Overwegende dat zulks het geval niet is; dat de stelling van de Administratie dientengevolge bezwaarlijk zou kunnen aangenomen worden;

Overwegende, inderdaad, dat krachtens artikel 118 van de algemene wet van 26 augustus 1822, de omstandige aangifte van de goederen moet gedaan worden;

a) door de personen die over de goederen beschikken, hetzij als eigenaar, consignataris, kapitein, voerder of conducteur van de goederen,

b) hetzij als gemachtigde van de onder litt. a) voormelde personen of

c) door de expediteurs, handels- of schipmakelaars of agent die door het Bestuur geadmiteerd zijn;

Overwegende dat die uitdrukkelijke opgave, tevens limitatief is;

Overwegende dat de goederen, weliswaar, zich ter beschikking van de verdachte Stampaert bevonden op het ogenblik van de besproken aangifte;

Dat het echter Martens is, dewelke over de goederen niet beschikte, die de aangifte opgesteld en ondertekend heeft;

Overwegende dat Martens, bediende van Stampaert, verklaard heeft dat hij zich in 't algemeen bezig hield met de invoerformaliteiten, doch geen bijzondere volmacht bezat om de aangifte te ondertekenen;

Overwegende dat het stelsel van de wet het volgende is: de wet vereist niet dat de aangiften aan de douane, bij het invoeren van de marchandises in België door de declaranten zouden geschreven zijn, doch wel dat ze door hen getekend worden;

Hetgeen de wet gewild heeft, is dat de aangifte schriftelijk zou gedaan worden, in andere woorden dat er een geschrift zou blijven bestaan dat de inhoud van de aangifte constateert en dat de handtekening, onder het geschrift, van de persoon die gehouden is de aangifte te doen, aan de Administratie een voldoende titel zou verschaffen in geval van fraude of onjuistheid; (Cass. 19 februari 1857, Pas. 1857.1.164 en ook P.B. V° Douanes et Accises, n° 882);

Overwegende dat de aangifte, om geldig te zijn, dus door Stampaert moest getekend worden daar hij over het feitelijk bezit van de koopwaren beschikte, zodat hij niet aansprakelijk kan gesteld worden voor de aangifte die door zijn bediende ondertekend was;

Overwegende dat men er slechts anders zou kunnen over oordelen indien Martens zou opgetreden zijn als gemachtigde, expediteur, handels- of schipmakelaar (fondé de pouvoir, expéditeur, courtier de commerce ou de navires);

Overwegende dat iedereen het eens is dat Martens als expediteur, noch als handels- of schipmakelaar, opgetreden is, hetgeen overigens geen de minste twijfel lijdt;

Overwegende dat de administratie hier staande houdt dat zij het recht had Martens als lasthebber van Stampaert te beschouwen daar hij een mondelinge of stilzwijgende opdracht van deze laatste gekregen zou hebben;

Dat Stampaert echter ontkent aan Martens mandaat te hebben gegeven om de aangifte op te stellen en te tekenen;

Overwegende dat Martens, anderzijds beweert zich nooit als lasthebber (gemachtigde) (fondé de pouvoirs) van Stampaert te hebben laten doorgaan;

Overwegende dat de Administratie, om haar stelling te rechtvaardigen, de principes van het burgerlijk recht inroept, en beweert dat zij het recht heeft met alle rechtsmiddelen het bestaan te bewijzen van die mondelinge of stilzwijgende lastgeving;

Overwegende dat, indien, in burgerlijke aangelegenheden, de derde die gehandeld heeft met iemand die zich als lasthebber heeft laten doorgaan, het bestaan van het mandaat door alle rechtsmiddelen mag bewijzen, dergelijke regel niet kan gevolgd worden om de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van een gepresumeerde lastgever in 't gedrang te brengen;

Dat, overigens, zelfs in burgerlijke zaken, de derde die het mandaat anders dan door een geschrift wil bewijzen, voormeld bewijs op zeer precieze en strenge wijze (rigoureusement) zal moeten leveren (De Page élémentaire de Droit Civil Belge t. V. blz. 400, nr 401 A 2° Mandat Tacite);

Overwegende dat volgens de bewoording van het artikel 118 van de Algemene Wet er sprake is, voor de aangifte, van een « gemachtigde » (fondé de pouvoirs);

Dat er dus geen twijfel bestaat dat het hier geldt een persoon drager van een speciale volmacht, hetgeen het stilzwijgend of gepresumeerd mandaat uitsluit (Pandectes Belges V° et Accises nrs 857, 860, 861, 862);

Overwegende dat er des te meer reden is zo te oordelen daar het hier gaat om de toepassing van een

wet die ook van strafrechtelijke aard is en dat strafwetten eng dienen verklaard te worden;

Dat het voorstel van de Administratie, met alle rechtsmiddelen het bestaan van de beweerde lastgeving vanwege Stampaert aan Martens niet aan te nemen is en afgewezen moet worden;

Overwegende dat, zoals hierboven uiteengezet, gezien het limitatief karakter van het voormeld artikel 118 van de A.W., de aangifte door verdachte Martens getekend, onregelmatig is, dus in rechte niet bestaat en bijgevolg niet mag dienen als grondslag voor de vervolging tegen de beide verdachten ingesteld, en strekkende tot de toepassing van de artikelen 120, 3° en 213 der Algemene Wet van 26 oogst 1822;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Alle verdere of strijdige conclusies als ongegrond verwerpende en toepassing makende van artikelen 11, 12, 14, 16, 31, 32, 34, 35, 40 Wet van 15 juni 1935, de artikelen 182, 184, 189, 190, 191 van het Wetboek van Strafvordering door de heer Voorzitter aangeduid;

Ontslaat de beide verdachten van de vervolging zonder kosten.

Kosten ten laste van de Staat;

NOOT : Zie in dit nummer het arrest van het Hof van Beroep te Gent, waarbij bovenstaand vonnis bevestigd is.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

Kortgeding. — 22 september 1958.

Voorzitter : M. Taevernier.

Referendaris : M. Sabbe.

Advocaten : Mrs. Claes en Ronse.

Bewarend beslag. — Gevorderd namens de pandgever.

Maatregelen tot bewaring van een in pand gegeven schuldvordering mogen zowel door de pandhouder als door de pandgever worden gevorderd.

Minne t/ P.V.B.A. Scheepswerven Isidore Mainil & Kinderen.

Overwegende dat de eis voor doel heeft te horen zeggen dat het bevelschrift verleend op 6 september 1958 waarbij aan verweerster machtiging werd verleend om bewarend beslag te leggen op het schip «Henriette» van eisers ingetrokken wordt; dienvolgens te horen zeggen dat verweerder gehouden is het beslag gelegd ingevolge dit bevelschrift te lichten en de doorhaling van elke inschrijving bij de hypotheekbewaarder te Antwerpen te bewerkstelligen;

Overwegende dat de verweerster zich voorstelt als schuldeiseres van eisers voor een bedrag van 668.852 frank voor scheepswerken waaronder het schip «Henriette»;

Overwegende dat de eisers opwerpen dat verweerster haar schuldvordering in pand gaf aan de Bank van Brussel, en zij enkel aan de pandhouder kunnen betalen; dat de vordering niet ontvankelijk is;

Overwegende dat huidige vordering, strekkende tot de bewaring van de schuldvordering, onverschillig

mag ingesteld worden door de pandhouder of de pandgever;

Overwegende dat nopens de betwisting ten gronde, het blijkt uit de vorengebrachte bescheiden dat er ernstige betwistingen bestaan tussen partijen nopens hun verplichtingen; dat verweerster een dagvaarding ten gronde liet betekenen en eisers breedvoerig hun standpunt ontwikkelen;

Dat eisers aanbieden een som van 300.000 frank te consigneren;

Overwegende dat in deze omstandigheden het bewarend beslag dient gehandhaafd te worden tot zekerheid van een bedrag van 668.852 frank + 5.000 frank op voorwaarde dat verweerster een borg stelt tot zekerheid van dit zelfde bedrag binnen de vier dagen na de betekening van huidig bevelschrift; dat zo deze borg niet gesteld werd zoals voorzien, het bewarend beslag zal gelicht zijn voor wat de zekerheid van 300.000 frank overtreft en behoudens voor zekerheid tot 300.000 frank dat echter eisers handlichting zullen hebben zodra door hen een borg gesteld werd tot zekerheid van 300.000 frank;

Bevestigen ons bevelschrift in zoverre aan verweerster machtiging werd verleend bewarend beslag te leggen op het schip «Henriette» tot zekerheid van 671.852 frank, het wijzigende voor het overige;

Zeggen dat verweerster een borg zal stellen tot zekerheid van dezelfde som binnen de vier dagen na de betekening van huidig bevel; dat bij gebreke daaraan, het bewarend beslag slechts zal mogen gehandhaafd worden tot zekerheid van 300.000 frank;

Zeggen dat dit bewarend beslag alsdan zal gelicht zijn wanneer eisers een borg stellen voor 300.000 frank.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

9 december 1958.

Voorzitter : M. Devreux.

Rechters : MM. De Buck en Simons.

Referendaris : Mevr. Sevens.

Advocaten : Mrs. Ronse en Claes.

1. **Handelspand. — Bevoegdheid van de pandgever van een schuldvordering om de schuldenaar in rechten aan te spreken.**
2. **Verbintenissen. — Eventuele gevolgen van het stilzwijgen van een partij ten aanzien van door de medecontractant gedane mededelingen.**
3. **Aanneming van werk tegen vaste prijs. — Vereisten van artikel 1793 B.W.**

1. *De pandgever van een schuldvordering is bevoegd tegen de schuldenaar ervan bewarende maatregelen te treffen en een eis tot betaling in te stellen.*
2. *Het stilzwijgen, dat door een der partijen bewaard wordt ten aanzien van een van de andere partij ontvangen mededeling, betekent niet noodzakelijk, dat eerstgenoemde met de inhoud ervan instemt. Zie nader het vonnis.*
3. *Bij aanneming van een werk tegen een vaste prijs kan de aannemer geen vermeerdering voor bijkomende werken vorderen, tenzij deze bijkomende werken het voorwerp van een bijzondere bestelling door de meester van het werk en van een bijzondere prijsopgave door de aannemer hebben uitgemaakt.*

P.V.B.A. Scheepswerven Isidore Mainil & Kinderen
t/ Minne.

Overwegende dat de vordering ertoe strekt hoofdelijk van de beide verweerders betaling te bekomen van een som van 668.852 frank te vermeerderen met de gerechtelijke intresten en kosten, en, in voorkomend geval, met de kosten van het bewarend beslag, als saldo op de prijs van twee schepen door eiseres voor verweerders gebouwd en hun geleverd; dat eiseres tevens akte vraagt van haar voorbehoud in de loop van het geding haar eis te vermeerderen met een bedrag van 276.000 frank voor bijkomende werken in geval verweerders zouden beweren schadeloosstelling te vorderen wegens vertraging in de levering der schepen, zulks omdat er overeengekomen werd dat zij zekere bijkomende werken kosteloos zou uitvoeren, indien er geen discussie was nopens de laattijdigheid der levering;

Overwegende dat verweerders vooreerst in verband met de bevoegdheid der rechtbank opwerpen, dat zij te Brugge wonen en dat de schulden in principe haalbaar zijn, zodat de Rechtbank te Gent onbevoegd is te hunnen opzichte;

dat zij er aan toevoegen dat zij bereid zijn de bevoegdheid der rechtbank te Gent te aanvaarden, maar op voorwaarde dat deze aanvaarding niet zou gelden als de aanvaarding van zekere algemene voorwaarden, die door eiseres ingeroepen worden;

Overwegende dat verweerders vervolgens de onontvankelijkheid van de eis tegenwerpen om reden dat eiseres haar schuldvordering, spruitend uit de twee kwestieuze scheepsbouwcontracten, in pand heeft gegeven aan de Bank van Brussel te Gent;

dat verweerders hieruit afleiden dat zij alleen nog geldig in handen van de Bank van Brussel kunnen betalen;

dat zij dan ook vragen dat eiseres zou bewijzen dat de bank van haar pand afgezien heeft en dat, bij ontstentenis hieraan, de eis onontvankelijk zou worden verklaard;

Overwegende dat verweerders, wat de betwisting zelf aangaat, beweren dat eiseres ten onrechte in haar berekening van de prijs der schepen 285.512 frank aanrekent uit hoofde van loonsverhoging, want dat geen prijsverhoging uit dien hoofde overeengekomen werd;

dat het saldo op de prijs der schepen dienvolgens slechts 383.340 frank bedraagt;

dat zij nochtans deze som niet moeten betalen, omdat zijzelf tengevolge der laattijdige aflevering en der onvolledige en minderwaardige uitvoering van het werk een schade hebben geleden die 2.339.081 frank beloopt zodat eiseres hun schuldenaarster blijft voor een bedrag van 1.956.461 frank;

dat zij deze som bij tegeneis vorderen, samen met een schadevergoeding voor wederrechtelijk beslag, door eiseres op het schip «Henriette» gelegd, belopend 5.000 frank per dag en 1.880 frank voor overige schade;

Overwegende, wat de bevoegdheid aangaat, dat het blijkt dat verweerders de betaling der verschillende schijven van de prijs hebben uitgevoerd door middel van checks, welke te Gent hetzij door eiseres hetzij door de Bank van Brussel werden geïnd; dat de betalingen dus steeds te Gent geschieden;

dat de gedraging van verweerders dienvolgens aan toont dat de schuld te Gent betaalbaar is en te Gent betaald werd;

dat de Rechtbank te Gent bevoegd is ratione loci; Overwegende, wat de ontvankelijkheid van de eis aangaat, dat, alhoewel de eis voor doel heeft een

schuldvordering te innen, die zij aan de Bank van Brussel in pand heeft gegeven, zij gerechtigd is deze eis in te stellen, want dat zij de verplichting heeft de in pand gegeven schuldvordering in haar bestaan en omvang te vrijwaren;

dat zij bovendien een volmacht voorlegt, haar door de Bank van Brussel gegeven, door dewelke zij van deze laatste opdracht krijgt de veroordeling tot betaling te vorderen;

dat zij verklaart dat zij geen betaling vraagt in haar eigen handen, maar wel in handen van de Bank van Brussel;

Overwegende dat de pandgevende schuldenaar het juridisch bezit van het pand bewaart en dat de pandhoudende schuldeiser het pand slechts bezit voor rekening van zijn schuldenaar (zie Verbr. 10 oktober 1929, Pas. 1929, I, blz. 322);

Overwegende ter zake dat eiseres haar schuldvordering tegenover verweerders in pand heeft gegeven aan de Bank van Brussel tot zekerheid van haar schuld tegenover deze laatste;

dat zij dus ongetwijfeld aan de Bank van Brussel het bezit der schuldvordering heeft overgemaakt, met recht de intresten, dividenden en kapitalen dezer schuldvordering te innen (Wet op het handelspand);

Overwegende dat deze overdracht van het bezit echter geen overdracht van eigendom uitmaakt;

dat eiseres de uitsluitende eigenaars van de schuldvordering is gebleven;

dat zij dienvolgens gerechtigd is het innen der schuldvordering te benaastigen en dat haar eis ontvankelijk is;

Overwegende nochtans dat, zoals verweerders het voorhouden, zij verplicht zijn de betaling te verrichten in handen van de pandhoudster, op gevaar af tweemaal te moeten betalen;

dat deze opwerping de grond zelf der vordering raakt;

dat, van zodra eiseres in haar besluiten verklaart dat haar eis in betaling op die wijze moet worden verstaan dat zij vraagt dat de betaling zou geschieden in handen van de Bank van Brussel, er haar hiervan akte gegeven wordt en er geen reden bestaat om de argumentatie van verweerders verder te weerhouden;

Overwegende, wat de betwistingen aangaat, nopens de grond der zaak, dat het onderzoek der voorhanden zijnde bescheiden in het licht stelt hetgeen volgt:

1° Wat de aangerekende prijsverhoging voor loonsverhoging ten belope van 285.512 frank betreft, dat, alhoewel de door eiseres ingeroepen algemene voorwaarden niet aan de litigieuze overeenkomsten zijn gehecht noch er in voorkomen noch er in aangehaald zijn, verweerders moeten geacht worden deze voorwaarden en bepaaldelijk de voorwaarde van prijsverhoging bij loonsverhoging te hebben aanvaard, daar zij niet hebben gereageerd op eiseres' schrijven dd. 19 februari 1957, waarin deze prijsverhoging werd medegedeeld;

Overwegende weliswaar dat het stilzwijgen, door één der partijen bewaard bij het ontvangen van een mededeling vanwege de andere partij, niet noodzakelijk betekent dat deze partij haar goedkeuring verleent tot de inhoud van deze mededeling (zie Hrb. Kortrijk 25 november 1933, Jur. Comm. Flandres 1933, blz. 241);

Overwegende nochtans dat verweerders ter zake op duidelijke wijze zijn gewezen geworden op een bijzondere omstandigheid en op een voorwaarde der overeenkomst, waaruit belangrijke gevolgen voor hen voortvloeiden;

dat, indien verweerders hiertegen niet hebben gereageerd men moet veronderstellen dat zij de ingeroepen voorwaarde kenden en wisten dat zij, al was

het dan ook slechts mondeling of impliciet, van de overeenkomst deel uitmaakte ;

dat zij trouwens verklaren dat zij niet gereageerd hebben omdat zij te goeder trouw dachten dat de ingeroepen voorwaarde in het contract begrepen was ;

dat daarom de latere bewering van verweerders, als zou deze voorwaarde niet overeengekomen zijn omdat zij in de contracten niet geschreven staat, niet opweegt tegen hun aanvankelijk gemis aan protest bij het stellen door eiseres van een eis, op deze voorwaarde gesteund ;

2° Wat de vertraging in de aflevering aangaat ;

Overwegende dat verweerders bij het verstrijken van de termijn van aflevering een formele aanmaning tot eiseres hebben gericht in betrekking met elk der twee schepen en wel onderscheidenlijk op 31 augustus 1957 voor het schip « Isabelle » en op 21 oktober 1957 voor het schip « Henriette » ;

dat verweerders er tevens eiseres van verwittigd hebben dat zij schadevergoeding zouden vorderen ;

dat verweerders op 21 oktober 1957, terzelfdertijd als hun aanmaning in verband met het niet leveren van het schip « Henriette », hun aanmaning in verband met het schip « Isabelle » hebben herhaald ;

dat dienvolgens het uitdrukken van hun tevredenheid over de vooruitgang der werken in hun brief van zelfde datum geenszins betekent dat zij van de gevolgen van hun aanmaning en van hun vraag tot schade-loosstelling hebben afgezien ;

dat verweerders bovendien naderhand hun reclamatie over de laattijdige aflevering hebben herhaald en wel op 4 januari en op 24 juni 1958 ;

Overwegende dat de contracten een stipte leveringsdatum voorzien ;

dat de bijvoegsels, betrekking hebbend op de verbreding der aanvankelijke maten van de schepen, geen wijziging aan deze datum vermelden doch uitdrukkelijk bedingen dat zij met het aanvankelijk contract één en dezelfde overeenkomst uitmaken ;

dat de bijkomende werken van electriciteit door verweerders werden besteld onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat de levertijd niet zou worden overschreden ;

Overwegende bovendien dat eiseres op de verschillende aanmaningen van verweerders niet heeft gereageerd ;

dat, indien zij het hieromtrent niet eens was en in de mening verkeerde dat er nopens de laattijdigheid een bijzondere regeling was getroffen geworden, zij tegen de inhoud dezer. verschillende aanmaningen kon protesteren ;

dat haar volkomen stilzwijgen hier als aanvaarding van de inhoud der aanmaningsbrieven moet gelden, voor dezelfde redenen als hierboven uiteengezet in verband met verweerders stilzwijgende aanvaarding der voorwaarde van prijsverhoging voor loonsverhoging ;

Overwegende dat hieruit voortvloeit dat eiseres gans ten onrechte voorhoudt dat verweerders van hun recht op schadevergoeding hebben afgezien en dat zij daarom kosteloos een hele reeks bijkomende werken heeft uitgevoerd ;

dat, zoals blijkt uit hetgeen voorafgaat, deze bewering op geen enkel gegeven berust ;

Overwegende dat wanneer er voor een werk een forfaitaire prijs wordt overeengekomen, er slechts een prijs voor bijkomende werken zal verschuldigd zijn, indien deze werken het voorwerp van een bijzondere bestelling door de meester van het werk en van een bijzondere prijsopgave door de aannemer hebben uitgemaakt ;

Overwegende dat er ter zake slechts twee bijkomende werken werden besteld : de uitvoering der schepen

in een grotere breedte dan aanvankelijk voorzien, en het uitvoeren der electriciteitsgeleidingen ;

dat er omtrent deze bijkomende werken geen betwisting bestaat ;

Overwegende dat eiseres geen andere bijkomende werken vermeldt in haar verschillende afrekeningen ;

dat haar subsidiaire eis tot betaling van bijkomende werken dienvolgens ongegrond is ;

Overwegende dat indien eiseres niet gerechtigd is aanspraak te maken op een prijs voor zagezegd bijkomende werken, verweerders van hun kant evenmin gerechtigd zijn een prijsvermindering te vragen voor zagezegd niet of slecht uitgevoerde werken ;

dat zij de schepen zonder protest in ontvangst hebben genomen en dat zulks aanvaarding beduidt ;

dat zij ook de afrekening van eiseres hebben aanvaard, ter uitzondering der betwiste prijsverhoging voor loonsverhoging en van hun recht op schadevergoeding voor laattijdigheid ;

dat zij dienvolgens de volle contractprijs moeten betalen ;

3° Wat de laattijdige aflevering aangaat, dat deze bewezen voorkomt aan de hand der voorgelegde bescheiden ;

Overwegende, wat het bedrag der gevorderde schadevergoeding aangaat, dat verweerders benevens twee schadeposten, die zij verrechtvaardigen (het loon aan de schipper uitbetaald en de kosten van stockeren van de motors), een schadevergoeding vragen voor winstderving, gelijk aan de vracht, die zij met de schepen hadden kunnen verwezenlijken indien deze schepen te hunner beschikking waren geweest gedurende de 543 dagen dat zij over tijd geleverd werden ;

Overwegende dat de berekening van deze schadevraag louter theoretisch blijft ;

Overwegende inderdaad dat verweerders enerzijds veronderstellen dat hun schepen zouden bevracht geworden zijn gedurende de hele tijdsperiode van 543 dagen en dat zij anderzijds geen rekenschap houden met het feit dat de vracht geen zuivere winst vertegenwoordigt, doch moet verminderd worden met algemene onkosten, uitbatingskosten, amortisatie, enz. ;

Overwegende dat het uiterst moeilijk blijkt de winstderving, door verweerders geleden, vast te stellen op grond van wel bepaalde gegevens ;

dat het daarom rechtmatig voorkomt de schade, die door verweerders geleden werd, zowel door nutteloze uitgaven als door gedorven verlies, ex aequo et bono vast te stellen op grond der dagelijkse chomage-vergoeding die in België te huidige dagen toegekend wordt voor een ijzeren binnenschip met motor, en die 1,25 frank à 1,80 frank per ton bedraagt (vgl. Arr. Brussel, 12 december 1955, Jur. Port d'Anvers 1955, blz. 297) ;

dat het ter zake billijk voorkomt het kleinste quotient (1,25 frank per ton) toe te passen, om reden dat de onbeschikbaarheid van de schepen zich uitstrekt over een lange duur en zich voorgedaan heeft voor dat de schepen in gebruik waren en voor dat zij ooit waren bevracht geworden ;

Overwegende dat het blijkt uit verweerders stuk C/1 dat de tonnemaat van ieder schip 678 bedraagt ;

Overwegende dat de dagelijkse chomagevergoeding dienvolgens 1,25 frank $\times$ 678 of 847,50 frank beloopt en de vergoeding voor 543 dagen 460.192,50 frank ;

Overwegende dat deze vergoeding, een forfait, zijnde alle schaden van verweerders begrijpt ;

dat hun tegeneis ten belope van gezegd bedrag gegrond is en met de hoofdeis zal gecompenseerd worden ;

Overwegende dat er aan verweerders geen schadevergoeding toekomt op grond van het roekeloos ka-

rakter van het door eiseres gelegd bewarend beslag, want dat het thans bewezen is dat gezegd beslag dit roekeloos karakter niet bezit;

Overwegende anderzijds dat de rechtbank niet bevoegd is om te oordelen over de kosten van het bewarend beslag (Rép. Prat. Saisie conservatoire, n° 103);

Om deze redenen :

De rechtbank, alle meerdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende;

Verklaart zich bevoegd ratione loci;

Verklaart de vordering ontvankelijk;

Ten gronde wijzende, geeft akte aan eiseres dat de door haar gevorderde betaling dient te geschieden in handen van de Bank van Brussel, en verklaart de vordering gegrond ten belope van 668.852 frank;

Ontvangt de tegeneis, en verklaart hem gegrond ten belope van 460.192,50 frank;

Dienvolgens, na beide bedragen te hebben gecompenseerd, veroordeelt verweerders solidair om te betalen in handen van de Bank van Brussel, pandhoudster van eiseres' schuldvordering, de som van 208.659,50 frank, vermeerderd met de gerechtelijke intresten;

Verwijst verweerders in de helft der kosten van het geding.

VREDEGERECHT VAN HET KANTON MOL

10 juni 1958.

Rechter : M. Van Genechten.

Advocaat : Mter Smits loco Maerten

Bewijs in burgerlijke zaken. — Verplichting voor de Rechter zich te houden aan de bewijsvoeringen door het burgerlijk wetboek voorzien. — Proces-verbaal van politie of rijkswacht geen genoegzame bewijskracht.

In burgerlijke zaken is de Rechter gehouden enkel de bewijsvoeringen aan te nemen door het burgerlijk wetboek voorzien. Een strafbundel, op zich zelf genomen, heeft geen genoegzame bewijskracht in burgerlijke zaken.

Nationaal Verbond van Socialistische Mutualiteiten t/Luybaerts.

Gezien het exploit van dagvaarding in dato 9 mei 1958, geboekt, betekend door het ambt van deurwaarder Jozef De Belder te Mol;

Gezien artikelen 2-34-35-36-37 en 41 der wet van 15 juni 1935; Overwegende dat de vordering strekt ten einde verweerder zich te zien en te horen veroordelen aan aanlegger te betalen de som van 9.250,— frank, wegens ten onrechte genoten vergoedingen voor gezondheidszorgen en werkonbekwaamheid, samen met de rechtelijke intresten en de kosten van het geding, het alles bij vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande alle verhaal en zonder borgstelling;

Overwegende dat aanlegger moet bewijzen dat verweerder dronken was toen hij het slachtoffer werd van een ongeval;

Overwegende dat aanlegger als bewijsvoering voorbrengt, in hoofddorde, de strafbundel waaruit de dronken toestand van verweerder zou blijken;

Overwegende dat een strafbundel, op zich zelve, geen genoegzame bewijskracht heeft en in burgerlijke zaken de rechter gehouden is enkel de bewijsvoeringen te nemen, door het burgerlijk wetboek voorzien;

Overwegende dat aanlegger weliswaar een arrest voorbrengt van het beroepshof te Brussel d.d. 19-4-1958 dat de strafbundel aanvaardt als bewijsmiddel omdat volgens dit arrest de overtuiging van de rechter kan worden gevestigd in strafzaken, door dit bundel en dus ook hetzelfde geldt in burgerlijke zaken;

Overwegende dat zelfs zo de strafbundel een vermoeden van de feitelijke toestand kan scheppen, zulks zelfs voor de strafrechter onvoldoende blijkt om zijn overtuiging te vestigen daar, anders, de getuigenverklaringen voor de strafrechter totaal overbodig waren;

Overwegende dat aanlegger, in bijkomende orde, het bewijs met alle rechtsmiddelen, inbegrepen getuigen, aanvraagt en deze bewijsvoering doelmatig is en kan worden toegelaten;

Om deze redenen :

Wij, Henri Van Genechten, vrederechter van het kanton Mol, rechtsprekende in de nederlandse taal, bijgestaan door Hubert Hermans, griffier;

Vonnissende tegensprekelijk en met last van hoger beroep;

Alvorens ten gronde te beslissen :

Laten aan aanlegger toe te bewijzen door alle rechtsmiddelen, getuigen inbegrepen, « dat het ongeval overkomen te Meerhout op 10 juli 1957 en waarvoor aanlegger aan verweerder vergoedingen heeft uitgekeerd, zijn oorzaak vond in de dronken toestand waarin het slachtoffer (verweerder) verkeerde. »

Laten verweerder tot het tegenbewijs toe met dezelfde middelen.

Zeggen dat deze bewijsvoering zal mogen geleverd worden ter zitting van Dinsdag 24 juni aanstaande om drie uur namiddag.

Behouden de kosten voor.

NOOT : Zie wat bewijsvoering betreft in tegenovergestelde zin Hof van Beroep te Brussel, 19 april 1958, hiervoor.

BOEKBESPREKING

L. J. Van Apeldoorn, Inleiding tot de studie van het Nederlandse recht. — Veertiende herziene druk. 1959, W.E.J. Tjeenk Willink, Zwolle, 402 p.

De eerste druk van dit voortreffelijk werk verscheen in 1932. Sedertdien is het onafgebroken dienen herdrukt te worden en thans is zopas de 14e druk van de pers gekomen.

Het is volkomen overbodig de grote kwaliteiten van dit boek in het licht te stellen. Ook in België is het gekend en wordt het beschouwd als een van de allerbeste inleidingen in de rechtswetenschap, omdat zij uitmunt door haar klare eenvoud van uiteenzetting en tevens door haar rijkdom van documentatie.

De 14e druk wijkt niet in grote mate af van de vorige. Sommige hoofdstukken werden besnoeid, andere werden toegevoegd wat betreft Euromarkt, het statuut van het Koninkrijk en de administratieve rechtspraak.

Het lijkt geen twijfel dat deze 14e druk niet de laatste zal zijn.

Recueil annuel de Jurisprudence Belge, contenant les sommaires de toute la jurisprudence et de tous les articles de doctrine parus en Belgique, publié sous la direction de Ch. Van Reepinghen, avec le concours de R. Pirson, R. Leblus, C. Cambier, J. Lepaffe, et Chr. Vanderveeren. — Année 1958. 1959, Brussel, Ferd. Larcier, 602 p.

Deze jaarlijkse uitgave van de Belgische rechtspraak is een onmisbaar werkinstrument geworden. Heel de jurisprudentie die gepubliceerd werd in al de tijdschriften, die in België verschijnen, is er in samengevat en per rubriek geklasseerd, zodat men onmiddellijk de laatste stand kent van de jurisprudentie op een bepaald terrein.

Wat vooral dient geloofd te worden in deze uitgave is niet alleen de grote zorg waarmee ze is samengesteld en de volledigheid waarvan ze blijk geeft, maar vooral de spoed waarmee zij telkenjare wordt gepubliceerd. De omvang van het boek wordt steeds uitgebreider en het telt thans wederom 25 bladzijden meer dan het vorig jaar. Niet alleen de korte inhoud van heel de rechtspraak wordt in dit boek gevonden, doch ook alle doctrinale artikelen, die in de Belgische tijdschriften verschenen zijn en die telkens ingeschakeld worden in de rubriek waartoe de rechtspraak behoort. Men heeft aldus een volledig overzicht van heel de wetenschappelijke beweging van het recht in België, wat van dit werk een zeer kostbaar bezit maakt.

Jurisprudentie van het Hof van Justitie, Deel IV, 1958. (januari-juli). Hof van Justitie van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, Luxemburg, 1958. 548 p.

Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal gaat voort met regelmatig haar rechtspraak te publiceren in de verschillende talen die officieel door dit internationaal organisme erkend zijn. Hierbij behoort ook de Nederlandse taal en zo is thans het vierde deel verschenen, inhoudende de volledige Nederlandse tekst van de jurisprudentie van het Hof over de maanden januari tot juli 1958. Tien zaken werden gedurende deze periode door het Hof gevonnist, waarvan ons telkens naast het vonnis de conclusies van de advocaat-generaal worden medegedeeld.

Dat deze zo belangrijke uitgave in de Nederlandse taal beschikbaar is verheugt ons ten zeerste.

Stippen wij nog aan dat deze uitgave der jurisprudentie van het Hof der E.G.K.S. op luxueuse wijze gedrukt is en in een prachtige band wordt uitgegeven.

R. Wilkin, Commentaire de la loi communale. — Complément pour l'année 1958. 1959, Brussel, Etablissements E. Bruylant, 360 p.

De jaarlijkse «compléments» die de Heer Wilkin publiceert ter vollediging van zijn groot leerboek over het gemeenterecht verschijnen met feilloze regelmatigheid. Zopas is het aanvullend deel voor het jaar 1958 van de pers gekomen. De verschillende aanvullingen sluiten aan bij de nummers van het grote boek zodat men gemakkelijk de evolutie van het gemeenterecht op alle punten kan volgen.

Deze uitgave is merkwaardig door haar volledigheid. Wetten, besluiten, administratieve omzendbrieven, rechtsleer en jurisprudentie, het is hier allemaal

methodisch verzameld en het grote werk over het gemeenterecht van de heer Wilkin met zijn jaarlijkse complementen maakt een monument uit dat de stof volledig uitput.

INGEZONDEN BIJDAGEN

De verhoging van rol- en registratierechten. Enkele beschouwingen.

Met één pennetrek werden griffierecht, vast registratierecht en rolrecht met de helft verhoogd.

Het lijkt niets meer te zijn dan een gewoon gebeuren in het leven van een regering, die besparingen belooft. Dergelijke vorm van onrechtstreekse belasting spreekt weinig tot de verbeelding van de gewone mens en een verhoging is stellig niet van aard om het land in beroering te brengen. Nochtans zullen de gevolgen ervan scherp worden gevoeld door de rechtsonderhorige en de advocaat, omdat ze inderdaad de kosten van een procedure abnormaal hoog opdrijven.

Denk vooral aan de kleine schuldeiser, welke voor de rechtbank van Koophandel een vordering wenst te recupereren, die amper de Fr. 2.000,— overschrijdt. Is het normaal dat we aan dergelijke cliënt een voorshot moeten vragen, dat, enkel voor dekking der eventuele kosten van daging, grosse en betekenis, zonder van de verdere uitvoering te gewagen, ongeveer het bedrag van de schuldvordering zelf bereikt?

Is het dan ook niet normaal, dat dergelijke cliënt gaat aarzelen, vooral wanneer het geding geen absolute zekerheid van succes biedt, of wanneer hij vreest dat een wankel solvabiliteit van de schuldenaar de uitvoering schaakmat zal zetten en hem de vruchten van zijn financiële inspanning zal doen verliezen?

Het is eveneens normaal dat dergelijke cliënten — en ze zijn talrijk — de indruk krijgen dat de procedure louter theoretische structuur is geworden, die niet meer in hun bereik ligt. Systematisch zullen ze ons afvallig worden en pogen door persoonlijk contact met de tegenpartij, of langs de zaakwaarnemer om, een transactie af te sluiten, waarbij ze een belangrijk deel van hun rechten verbeuren. Niet zelden ook beschouwen ze hun vordering als verloren, wat de moedwillige schuldenaar het heimelijk genoegen geeft, te mogen ervaren dat zijn zinloze doch koppige weigering van betaling hem baat bijbracht.

Betreurenswaardig feit, daar aldus stilaan de indruk wordt verwekt, dat de procedure een soort ivoren toren is geworden, enkel toegankelijk voor de kapitaalkrachtige of voor de koppige welke een principiekwestie wil uitvechten en er een heimelijk genoegen in vindt, de kosten op te drijven om zijn tegenpartij te ergeren.

Is het niet de eerste taak van de advocaat een atmosfeer van vertrouwen te scheppen, vertrouwen van de cliënt tegenover zijn raadsman en tegenover de rechtbank? Doch zulks is vaak onmogelijk wanneer de financiële inspanning bij de aanvang reeds abnormaal hoog is.

Het beroep van de advocaat zal dan ook de ongunstige weerslag van deze nieuwe verhoging van procedurekosten aanvoelen.

Wellicht zal de wetgever kortelings geroepen worden om het wetsontwerp op de bescherming van het beroep van de advocaat te behandelen. Men wil de zaakwaarnemer definitief de toegang tot onze rechtbanken verbieden, en ons aldus de eigenaardige illusie geven, dat daarmede alles is opgelost.

Simplistische redenering, alsof in dat éne punt het geheim zou schuilen van de redding of de ondergang van ons beroep.

De bedreiging van de zaakwaarnemer schuilt niet in zijn verschijning voor de rechtsmachten — we ontmoeten hem zeer zelden — maar in een geniepige activiteit achter de schermen; zijn succes put hij uit de atmosfeer van wantrouwen tegenover het gerecht en proceduur, zodat de kleine mens van lieverlede bij hem gaat aankloppen; hij mag zich tal van abnormale en onguere praktijken veroorloven: persoonlijke contacten met de tegenpartij, abnormale bedreigingen, vergoedingen percentsgewijze berekend enz...

De wet welke hem de toegang tot de rechtbanken ontzegt, zal daaraan weinig verhelpen. Het vertrouwen in de proceduur moet hersteld worden, en de ongunstige weerslag veroorzaakt door een voortdurende verhoging van gerechtskosten, zal stellig niet gecompenseerd worden door een soort spectaculaire bescherming zonder praktische draagwijdte.

Het is de eerste taak van de wetgever een gunstige atmosfeer te scheppen, om ons toe te laten zelf de bescherming en de normale leefbaarheid van ons beroep te bewerken; en de taak welke we te vervullen hebben, althans voor diegene welke zijn jeugdideaal niet volledig verloren heeft, is werkelijk heerlijk genoeg, opdat we zelf voor onze bescherming zouden instaan. Ervaren we niet dagelijks dat de cliënt een nameloos vertrouwen in zijn raadsman stelt, wanneer de financiële inspanning hem niet reddeloos verwijderd?

Deze plotse verhoging van gerechtskosten heeft de kloof tussen de kleine rechtsonderhorige en het gerecht, en ipso facto tussen de cliënt en de advocaat vergroot, wat iedereen die bekommerd is om de faam van het gerecht, stellig zal betreuren.

G. Moyaert.

MEDEDELINGEN

Verbond van het Vlaams Overheidspersoneel.

Het Verbond van het Vlaams Overheidspersoneel zond aan de Heer Eerste-Minister onderstaand schrijven.

* * *

Mijnheer de Eerste-Minister,

Betreft: Taalgebruik in nationale commissies.

Eerlang zullen twee belangrijke nationale commissies geïnstalleerd worden m.n. de commissie van statistici, sociologen en taalkundigen belast met het uitbrengen van een advies inzake een wetenschappelijk talenttelling en de Nationale Raad voor Wetenschapspolitiek.

Naar aanleiding hiervan achten wij het onze plicht U te wijzen op de nefaste rol die tot nog toe t.o.v. van de Nederlandse kultuurgemeenschap van het land gespeeld wordt door de talrijke reeds bestaande nationale en centrale raden en commissies.

Eenieder die het weten wil weet, dat in de bedoelde lichamen het Frans praktisch als enige werktaal geldt: het brein van deze organen denkt en funktioneert in het Frans. De reden hiervan is de onkunde en de onwil van de franstalige leden die, gesterkt door de steun of de passiviteit van de openbare instanties, onder het mom van kollegialiteit, efficiëntie, tijdsparing, «goede gang» van zaken, enz. erin slagen het gebruik van het Nederlands feitelijk uit te schakelen.

Op een ogenblik dat de ganse openbare opinie in het Vlaamse landsgedeelte zich terecht bekommert om de plaats die het Nederlands in het staatsleven en in de wetenschappelijke activiteit in het land inneemt, doen wij een dringend beroep op U opdat ter gelegenheid van de oprichting van de hogervermelde nieuwe nationale commissies definitief zou gebroken worden met de traditie die het land onwaardig en voor de Vlaamse gemeenschap in haar geheel ten zeerste nadelig is.

Wij rekenen er op dat U door een reeks positieve maatregelen erover zult waken dat het Nederlands in de bedoelde commissies de plaats inneemt die het als eerste landstaal toekomt. Daartoe dient er o.a. voor gezorgd dat de vertegenwoordigers en woordvoerders van de regering in deze commissies volstrekt tweetalig zijn, dat de briefwisseling uitgaande van de regering en gericht tot de commissie in een billijke verhouding in het Nederlands geschiedt, dat de sekretarissen der commissies tweetalig zijn, dat de nederlandstalige kommissieleden tot opdracht krijgen zich bij het opstellen van hun werknota's en studies van het Nederlands te bedienen, dat de ambtenaren die van de commissies deel uitmaken naar billijke verhouding tot de Nederlandse taalrol behoren en verplicht worden de instructies van de Minister van Binnenlandse Zaken na te leven die gebieden de zgz. algemene zaken te behandelen in de taal van de rol waartoe de behandelende ambtenaar behoort, dat ten behoeve van de nederlandsonkundige leden door een perfecte simultane vertaaldienst tijdens de zittingen der commissies het ongestoord gebruik van het Nederlands werkelijk gewaarborgd is, enz.

In de hoop dat U onze verwachtingen niet zult beschamen, tekenen wij, Heer Eerste-Minister,

met bijzondere hoogachting.

Dr R. Rauws,
Bestuurslid.

Dr F. Bové,
Algemeen Voorzitter.

TAALKUNDIGE KRONIEK

MARGINALIA

(R.W. 19-4-1959)

«Die Meisten Mängel des Rechts sinds nur Mängel seiner Sprache»

(H. Weck, Die Sprache im Deutschen Recht)

1. «Doordat het Hof... zich ertoe beperkt te *releveren* dat...»

Vreemde woorden gebruiken als er eigen Nederlandse bestaan is taalbesmetting; zou «aan te stippen» of «aan te halen» het niet even goed doen?

2. «...dan wanneer het niet volstaat om een inbreuk ongedaan te maken, dat hij die ze begaat zich heeft kunnen vergissen omtrent de elementen waaruit de inbreuk ontstaat, maar deze vergissing alleen dan een grond van rechtvaardiging kan opleveren wanneer zij uit een onoverkomelijke dwaling is voortgesproten, hetgeen het arrest niet vaststelt; dan wanneer het bestreden arrest *mitsdien* zijn dispositief niet wettelijk rechtvaardigt;

— «dan wanneer» is letterlijk Frans — de enig juiste vertaling van «alors que» is «terwijl».

— «opleveren»: de vergissing *levert* geen grond van rechtvaardiging op; als ze volgens de wet aan-

vaardbaar is, *vormt* ze een grond van rechtvaardiging of *maakt* een grond van rechtvaardiging uit.

- « maar » : hier is geen tegenstelling, wel een reden aangegeven.
- « mitsdien » betekent « daardoor, daarom », het is dus doordat het arrest er zich toe beperkt heeft te « releveren » dat beklaagde zich heeft kunnen vergissen, (zonder meer) dat het arrest zijn dispositief niet wettelijk rechtvaardigt. Wat doet die tweede « dan wanneer » daar dan ? Er wordt een tegenstelling uitgedrukt en er wordt een gevolgtrekking bedoeld, uit de overweging die ingeleid wordt met de eerste « dan wanneer ».

Laten we eens trachten dit alles in meer modern, verstaanbaar Nederlands om te zetten :

« Terwijl het, om een inbreuk ongedaan te maken, niet volstaat dat hij die ze pleegt zich heeft kunnen vergissen omtrent de elementen waaruit ze ontstond, daar deze vergissing slechts een grond van rechtvaardiging kan zijn als ze uit een onoverkomelijke dwaling voortspuit; Dit stelt het arrest niet vast en dus is het dispositief van het bestreden arrest niet wettelijk gerechtvaardigd ».

De redenering kan nu eenvoudig gevolgd worden :

- 1) Het volstaat niet dat hij zich heeft kunnen vergissen
 - 2) want er moet een onoverkomelijke dwaling zijn
 - 3) het arrest zegt dit niet
 - 4) dus niet wettelijk gerechtvaardigd.
3. « ... Doordat het bestreden arrest, aldus *te kort doend* aan 's rechters plicht zijn beslissing te omkleden... »
- « Te kort doen » wil zeggen « benadelen ». Men kan « iemand te kort doen » maar zeker niet « aan 's rechters plicht ».

Men heeft bedoeld dat de plicht van de rechter niet volledig vervuld was; welnu, daarvoor hebben wij in het Nederlands een uitdrukking met « te kort » nl. « te kort schieten », en men had hier dus schilderachtig kunnen schrijven « aldus te kort schietend in 's rechters plicht... »

Hoe iets nu in iemand anders' plicht kan tekort schieten... nu ja, men wil blijkbaar niet op de man af zeggen dat de rechter in zijn plicht is te kort geschoten en heeft zich dan maar tussen de taalkundige wolfsklemmen gewaagd.

4. « ... dat, aan de hand van de voorbereidende werken van deze wet, met de daarin (nl. art. 16, enz...) vermelde zware fout slechts wordt bedoeld... »

Als we even vereenvoudigen, vinden we « dat aan de hand van de voorbereidende werken, door een term van deze wet slechts wordt bedoeld dat... »

Dit is een voorbeeld van « kortsluiting ». Het is aan de hand van de parlementaire verslagen dat men *vindt* wat de bedoeling van zekere term is.

De zin had dus zowat moeten luiden als volgt : « ... dat uit de voorbereidende werken van deze wet blijkt dat met de daarin ... »

Terloops weze hier opgemerkt dat dit verklaren van de wet uit de wordingsgeschiedenis ervan, zijn oorsprong vindt in de gebrekkige en slordige (o, niet op het eerste gezicht) redactie van veel wetten en besluiten. Als men oordeelkundig alle duisterheid uit de wet weerde dan zouden heel wat betwistingen mee opgeruimd zijn en zou men niet zo dikwijls zijn toevlucht moeten nemen tot « deze onwetenschappelijkste, oppervlakkigste aller wetsverklaringen ». (Zie P. Fockema Andreae in Praeadvies voor de Nederlandse juristenvereniging, 1912)

5. « de kwestie te weten in welke mate ... »

Men voelt er « la question de savoir » door ... In het Nederlands zeggen wij « de vraag (of) ».

6. « dat derhalve de feiten, waarvan appellante het bewijs aanbiedt de vereiste doeltreffendheid missen ... »

De feiten waren doeltreffend genoeg, het zijn de argumenten (die naar deze feiten verwijzen) die niet doeltreffend zijn in de bewijsvoering.

7. « ... dat appellanten's oorspronkelijke vordering ... derhalve niet ontvankelijk is.

- « appellanten's » : zeer sterk staaltje van taalgeknoui : De *s* is de uitgang van de genitief *enkelvoud* en mannelijk (op een paar vrouwelijke analogiegevallen na) dus appellanten, dat meervoud is, kan tot zulke vorm geen aanleiding geven.

Terloops weze gezegd dat ook volgens de laatste spellingregeling de *s* aan het woord wordt vastgeschreven (behalve in zekere gevallen).

- « oorspronkelijk » zonder eind-*e*, zal wel weer iets van het « zetduiveltje » of, voor het R.W. speciaal, het « zetmonstertje » zijn. Voor het geval dat het toch ... « vordering » is vrouwelijk.

8. « het is te zeggen ... » is een gallicisme — wij schrijven « dit is » of « dit betekent » en dg.

9. « Overwegende dat de verdachten bijgevolg van meet af aan verdacht waren en nu nog verdacht zijn om de jegens hen nog te beoordelen feiten gepleegd te hebben ... »

Buiten het nogal eentonig en onwelluidend terugkeren van de klank « verdacht » (gemakkelijk te verminderen) geldt onze aandacht vooral de wending met « om ».

Men wordt niet « verdacht om », men wordt « verdacht van iets », of « *ervan verdacht* + werkwoord ».

« Van meet af aan » heeft ook zo'n vulgaire klank ...

Als we nu eens schreven : « Overwegende dat N.N. er bijgevolg van eerstaf, en nu nog, van verdacht werden de jegens hen nog te beoordelen feiten gepleegd te hebben ... » Nog maar éénmaal verdacht en de taalfout is ook weg ...

10. « Aangezien het ongetwijfeld verkieselijk is voor het kind *dit laatste*, nu aanlegger een nieuw gezin gesticht heeft, in dit gezin te laten opgroeien ; ... »

- « dit laatste » slaat doorgaans op het dichtsbijzind substantief.

« Kind kan niet dienen want het schijnt onderwerp van « laten » te zijn. (cf. : Het is voor hem verkieselijk zijn haar te laten groeien).

Het voorgaande is « tante », dat kan niet want dan had men « deze laatste » geschreven ...

De bedoeling is duidelijk maar slecht uitgedrukt, want « le langage nous a été donné pour déguiser nos pensées. »

Men had zich als volgt kunnen uitdrukken : « Aangezien het, nu aanlegger een nieuw gezin gesticht heeft, voor het kind verkieselijk is in dit gezin op te groeien ... » Deze orde van gedachten blijkt ook logischer want de gedachte aan het nieuw gezin komt toch eerst.

11. « Overwegende dat het niet bewezen is dat de veroorzaakte schade *toe te wijten* is aan verscheidene rampen ... »

« toe te wijten » is een grappige contaminatie van « te wijten » en « toe te schrijven ».

12. « De vader van de minderjarige, die het ongeval heeft veroorzaakt, is persoonlijk niet aansprakelijk, ... »

Dat een komma van zeer veel belang is blijkt uit bovenstaand voorbeeld. Volgens dit uittreksel is het de vader die het ongeval veroorzaakt heeft; laat de komma weg en de minderjarige veroorzaakt het ongeval.

13. « ...daar de aanwezigheid van het gevaarsteken 1 a, voor deze laatste generlei verplichting tegenover zijn tegenligger meebracht, en evenmin een recht voor te gaan ter hand deed aan S... »

— « ter hand deed » is weer een gek geval van contaminatie tussen « ter hand stellen » en « aan de doen ». Geen van beide uitdrukkingen kan hier dienen en er worden hier trouwens veel overbodige woorden gebruikt.

Als het nu eens was : « en evenmin voorrang gaf aan S » ?

14. « ... zijn niet gescheiden van goederen echtgenote... »

Ongelooflijk staaltje van taalanarchie, eenvoudig te verbeteren door verplaatsing van « gescheiden » na « goederen » of, door een hervormen van de hele zin.

15. « ... binnen de acht dagen *der* betekening »

De genitief met *der* kan niet altijd een bepaling met *van* vervangen. Hier is het geen geval van genitiefverband. Er zijn twee mogelijkheden : *vanaf* de betekening (dan is die dag erin begrepen) of *na* de betekening.

16. « ... en dat de heer bewaarder der hypotheeken gelast wordt *om* ... »

— wat « de heer » daar doet is niet duidelijk. Men heeft het over de functie en niet over een bepaalde heer die men aanspreekt of over wie men met eerbied spreekt. Men schrijft op het briefpapier ook niet « kabinet van Mijnheer de Minister » of « van Zijne Majesteit de Koning ».

— « om » is overbodig.

17. « ... om aan partijen toe te laten zich *ten gronde* te verdedigen ... »

Het gaat hier niet over worstelsport, het is slechts de traditionele vertaling van « au fond » « du fond » « sur le fond » ... en « als de woorden, in hun uiterlijke vorm, maar een Nederlands kleed omhebben, meent men dat aan alle eisen is voldaan ». (cf. J. Obrie, De Nederlandse Rechtstaal, Gent 1892). Wij hebben in die zevenenzestig jaar niet veel bijgeleerd !

J. Leliard.

TIJDSCHRIFTEN

De Gemeente, jrg. 1959 - nr 7-8 :

Congres 1959 van de Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten. — H. Van Eecke : De militiewet en de bevoegdheid van de gemeenten (3de deel en einde. — J. Defourny : De beperkingen van de verkeerssnelheid en de « stop »-signalisatie. — Wetgeving. — Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad, jrg. 1959 - nr 30 :

J.G. De Sauveplanne : Behandeling van vreemd recht bij onbekendheid met de inhoud daarvan. — W. Dommering : De mededingingsbepalingen van de E.E.G. II. — W. De Rijke : Gijzeling en dwangsom bij ongeoorloofde handelingen. — J.W. Van Der Zanden : Het rechtskarakter van de goedkeuring ener internationale overeenkomst.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie, jrg. 1959 - nr 4596 :

Th. A. Versteeg : De kerken en het privaatrecht (I). — Y.D.C. van Duyn : Aantekeningen op de Successiewet 1956. — R.D. Kolléwijn : Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Internationaal Privaatrecht (VII).

Journal des Tribunaux, jrg. 1959 - nr 4244 :

R. Janssens de Bisthoven : Considérations sur la répression de la fraude en matière de douane.

Revue Pratique du Notariat Belge, jrg. 1959 - nr 2438 :

L. Stichelbaudt : Loi du 22 juin 1959 relative aux droits de la femme mariée séparée de biens. — Législation. — Revue de la Jurisprudence belge. — Revue de la Jurisprudence étrangère. — Notariat. — Renseignements divers.

Revue de l'Institut de Sociologie, jrg. 1959 - nr 3 :

J. Dumazedier : Loisir cinématographique et culture populaire. — B. Mogridge : Les syndicats ouvriers de la Grande-Bretagne. — S. et J. Comhaire-Sylvain : L'enregistrement des naissances et décès comme source d'information ethnographique à Kenscoff, Haïti. — G. Als : Aspects originaux de l'Université aux Etats-Unis.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"